Кіровоградська обласна бібліотека ім. Д. І. Чижевського

ПРОЛЕТАРІ ВСІХ КРАЇН, ЄДНАЙТЕСЯ!

МОЛОДИЙ КОМУНАР

Орган Кіровоградського обкому ЛКСМУ

Виходить з 8 грудня 1939 року

№ 23 (4102).

СУБОТА

9

ЧЕРВНЯ 1990 р.

Ціна 8 коп.

ОУНБ ім. Д. І. Чижевського

УВАЗІ ЧИТАЧІВ «МК»!

10 червня, тобто, завтра, відкриває свою роботу XXVI з'їзд ЛКСМ України. На ньому акредитовані й наші кореспонденти, котрим напевне буде про що вам розповісти. Для оперативнішого висвітлення роботи комсомольського форуму ми вирішили тимчасово змінити графік виходу газети, зробити 2 проміжних випуски меншого об'єму.

Отже, наступні номери «МК», в кожному з яких на чотирьох сторінках ви, крім з'їздівських, як завжди, знайдете матеріали й на інші теми, вийдуть 12, 14 і 16 ЧЕРВНЯ. Тим, хто газету не передплачує, доведеться вийти за «Молодим комунаром» до кіосків додатково ще й у вівторок і четвер.

ЯК БУДЕ ПРАЦЮВАТИ З'ЇЗД?

Подаємо примірний регламент роботи XXVI з'їзду комсомолу України:

8 ЧЕРВНЯ — приїзд делегатів і нарада представників делегацій.

9 ЧЕРВНЯ — зустріч делегатів з'їзду з членами Політбюро ЦК Компартії України, зустрічі делегатів у міністерствах і відомствах.

10 ЧЕРВНЯ — відкриття з'їзду.

11 ЧЕРВНЯ — робота секцій та дискусійних клубів.

12, 13 ЧЕРВНЯ — обговорення доповіді ЦК ЛКСМ України, прийняття рішень з'їзду, обрання керівних органів комсомолу України.

14 ЧЕРВНЯ — резервний день.

15 ЧЕРВНЯ — від'їзд делегатів з'їзду.

ЧИ ПОЛЕТИТЬ В МЕНЕ КАМІННЯ...

Напередодні до газети зателефонували й пообіцяли чудо. Який журналіст втерпить, аби його не побачити і не написати бодай кілька рядочків. Мені дали більше місця не явище нині незвичне і рідкісне. Бо хіба не чудо, що до цих пір зберігся та існує зараз чомусь немодний... комсомольсько-молодіжний колектив. У нашому рідному Кіровограді є КМК, де за московським почином працюють «за того хлопця». О, скільки було бадьорих рапортів — від жовтенят до комсомольців про те, що вони зараховують когось з героїв до свого колективу, будуть ударно вчитися і працювати за себе й за того хлопця. Газети, радіо і телебачення років з 15 тому сурмили про це на весь голос з нашим відомим розмахом. Та вміли добре почати... Словом, загалом благородну справу перетворили в чергову заорганізовану кампанію. Для комсомольців УТО «Кіровоград» це очевидно була не кампанія. Адже 15 років підтримувати почин — щось та значить. На честь 30-річчя Перемоги у Великій Вітчизняній війні КМК секцій «Текстильна галантерея» і «Чоловічий трикотаж» навічно зарахували почесними членами своїх колективів Любу Римар та Михайла Громового — комсомольців підпільної організації «Спартак», що діяла в селі Красногірці Голованівського району. А через 4 роки комсомольська організація комплексу «Дитячий світ» зарахувала в свої ряди ще й піонерів-героїв з партизанського загону села Підлісного Олександрівського району — Федю Шепеля та Яшу Матвієнка.

— Хочу пояснити, що означає працювати за того хлопця. Скажімо, в бригаді за штатним розкладом 10 працівників, а фактично роботу виконують вдев'ятьох. Зарплата десятого — тобто героя — йде у Фонд миру. Це важка праця. Крім того, наші комсомольці відгукуються на всі благородні заклики. Тільки в цьому році перерахували місячну зарплату в обласний фонд допомоги дітям Чорнобиля. На спорудження пам'ятника воїнам-інтернаціоналістам усіх поколінь (в сквері Ленінського комсомолу) переказали зарплату за квартал. А взагалі за 15 років КМК УТО «Кіровоград» перерахували у Фонд миру більше 80 тисяч карбованців. Починали цю справу Тетяна Сергіївна Шивіра, Ніна Яківна Урсулова, Лідія Сергіївна Коротун, Ірина Миколаївна Грачова, Жанна Леонідівна Новікова та Лідія Іванівна Сивак. Нині продовжують естафету Таня Петренко, Тамара Буря, Таня Єфименко... Це лише керівники КМК, бо усіх не назвеш.

Так розповідала секретар комітету комсомолу УТО «Кіровоград» Людмила Ткаченко на святкуванні 15-річного ювілею зарахування героїв до КМК.

Багато квітів і подарунків доповнювали святковий настрій. Прийшло чимало гостей. Дівчат вітали секретар парткому УТО «Кіровоград» Н. І. Скляниченко, заступник голови обласного комітету захисту миру і обласного відділення Радянського Фонду миру Г. К. Лисенко, Герой Соціалістичної Праці, член центрального правління Радянського Фонду миру О. О. Кошурко, заступник голови обласного комітету захисту миру повний кавалер орденів Трудової Слави В. Н. Пацюк, відповідальний секретар Радянського Фонду миру В. І. Горбенко (вітати було за що — 80 тисяч карбованців сума чимала!) та завідуючий відділом патріотичного виховання і спорту обкому ЛКСМУ Ю. Петров.

Звичайно, приємно одержувати подарунки, бути в центрі уваги. Люда Ткаченко відверто в цьому зізналася і розповіла, що спочатку вони точно не знали на що йдуть перераховані у Фонд миру гроші. Це тепер, із повідомлень центральної преси знаємо, що ці гроші часто призначалися на далеко не мирні цілі. І тим більше відрадно тепер, коли маємо точну інформацію з обласного відділення Радянського Фонду миру, куди направляються кошти сьогодні. В цьому році 300 тисяч карбованців виділено кіровоградському госпіталю інвалідів війни, 290 тисяч — відділам соціального забезпечення для поліпшення становища бідних та малоімущих. Для них на вулиці Червоногвардійській відкрили безплатну їдальню. Донедавна доволі абстрактна миротворницька діяльність Фонду миру потроху змінюється на конкретне милосердя.

Люди по-різному сприймають роботу за того хлопця. Можливо тому, що раніше все було заорганізовано і ніхто не знав, куди насправді йдуть гроші. Я також, як більшість із нас, з долею скепсису ставився до Фонду миру епохи застою. Іноді так само, як багато покупців, заходячи в УТО «Кіровоград», думав, що робота за того хлопця — це не зовсім щиро і по-вчорашньому. І хоч завідуючий відділом обкому комсомолу Ю. Петров, вручаючи грамоти й подарунки, дякував КМК «За активну участь у військово-патріотичному вихованні молоді»... (зрештою, чи не досить мілітаризуватися?), я вважаю, що в першу чергу дівчатам треба дякувати за милосердя. Милосердя — це справді чудо людської душі. І хто думає інакше, нехай кине в мене камінь.

В. ТАРАСЕНКО.

На знімках: зліва Тамара ЄФРЕМЕНКО — продавець секції «Одяг для хлопчиків» комплексу «Дитячий світ», Г. К. ЛИСЕНКО вручає нагороди, секретар комітету комсомолу УТО «Кіровоград» Людмила ТКАЧЕНКО, приємно одержувати подарунки.

Фото В. ГРИБА.

ПОДАРУНОК ВІД... РАДІО

Кожна молода людина, яка вступає в самостійне життя, повинна вміти надати медичну допомогу собі і всім тим, хто її потребує. Навчитись цьому юні члени Товариства Червоного Хреста можуть в шкільних медико-санітарних гуртках. Підсумком їх роботи стають міські, районні та обласні змагання санітарних постів.

Нещодавно у кіровоградському парку Перемоги пройшов фінальний тур змагань санпостів загальноосвітніх шкіл області. Високі теоретичні знання та практичні навики показали учні Устинівської СШ № 1, школи № 26 м. Кіровограда, Ульяновської СШ № 1, які й стали переможцями. Хочеться відзначити і санпости Кіровоградської школи-інтернату № 2, Гайворонської середньої школи № 5, Підвисоцької СШ Новоархангельського району, стіннівки котрих були визнані кращими в огляді-конкурсі.

Усі переможці одержали нагороди та цінні подарунки від обласного комітету Товариства Червоного Хреста. До того ж вони нагороджені путівками в республіканський піонерський табір «Молода гвардія», де відпочиватимуть з 27 червня по 11 липня.

Хотілося б, щоб наші активісти влітку взяли участь у профілактичній роботі в піонерських таборах, у роботі загонів «Милосердя» по догляду за престарілими. Ось тут і пригодяться навики та знання, які вони одержали в медико-санітарних гуртках.

На жаль, діти-інваліди не мають змоги займатися в таких гуртках і відповідно, брати участь у подібних змаганнях. Враховуючи це, Президія Центрального комітету Товариства Червоного Хреста спільно з Держтелерадіо УРСР оголосила радіовікторину, яка буде проведена в три тури з 15 червня по 17 вересня. В ній можуть взяти участь всі бажаючі діти-інваліди, які знаходяться у спеціалізованих інтернатах чи вдома.

Запитання вікторини передаватимуться по Українському радіо в передачі «Музичний абонемент для юнацтва» щотижня о 14.35 після оголошення 1 туру. Відповіді на запитання вікторини слід надсилати на адресу: 252001, Київ-1, Хрещатик-26, Українське радіо, «Музичний абонемент для юнацтва», вказавши свої анкетні дані.

Підсумки будуть оголошені 1 листопада нинішнього року.

Переможців чекають цінні подарунки.

Сподіваємось, юні друзі, на вашу активну участь у радіовікторині і бажаємо успіхів!

Т. СІКОРА,
інструктор по роботі з учнівською молоддю обкому Товариства Червоного Хреста.

Гонорар за цю публікацію прошу перерахувати на рахунок 001700708 облжитлосоцбанку м. Кіровограда, обкому Товариства Червоного Хреста.

На знімку: переможці обласних змагань — дівчата з Устинівської СШ № 1.

Фото І. ЛЯХОВА.

Сценки з європейського балу

У будинку культури Кіровоградського виробничого об'єднання «Радій» відбувся 5-й міський конкурс виконавців бальних танців.

У конкурсі взяли участь 71 танцювальна пара. В репертуарі були класичні, народів СРСР, європейські, латиноамериканські, сучасні бальні танці. Слід відзначити й українські ліричні бальні танці зокрема.

Переможцями конкурсу стали Н. Гинкота, Д. Камін, Н. Стець, І. Спінул, М. Малахова, Р. Воскобойник, О. Мельниченко, С. Ірха з будинку культури виробничого об'єднання «Радій» О. Шокол, Д. Кириленко, О. Шибиська, В. Буглевський з виробничого об'єднання «Друкмаш» та інші.

Успіхи танцюристів — заслуга і художнього керівника народного самодіяльного ансамблю бальних танців «Конвалія» будинку культури ВО «Радій» Б. Стрельбицької, педагогів цього ж закладу В. Завини і О. Квітковської, І. Машина з «Друкмашу» та А. і В. Савченків зі Світловодська.

Р. ДАЙДАКУЛОВ.

АВТОГРАФИ НА КОЛЬОРОВИХ КУЛЬКАХ

Довга дорога добре вже набридла, один й той же пейзаж за вікном — поля, поля, зрідка невеликі посадки, і раптом за поворотом — сосни, високі, стрункі, які зачаровують яскраво-зеленою хвоєю і коричневими пругкими стовбурами... Світловодськ.

Другий рік відвідують це місто іноземні студенти, які навчаються в Кіровограді. У Світловодську проводяться виїзні заняття (підсумкові) семінару лідерів і активу земляцтв і організацій іноземних учнів, котрі навчаються в Кіровограді. Організатор виїзного заняття семінару — Кіровоградська міська рада у справах іноземних учнів. Тема: «Гуманізація суспільства і пріоритет загальнолюдських цінностей в сучасному світі».

Учасниками виїзного заняття семінару стали студенти з Індії, Лаосу, Куби, Мозамбіку, Нігерії, Сірії, Судану, Чаду, Нігеру, Афганістану, Кабо-Верде, Анголи, Джибуті, Конго, Пакистану.

Гостинно прийняли студентів на турбазі «Славутич» — комфортабельні номери, хороше харчування в ресторанах «Дніпро» і «Явір». Два дні в місті були заповнені цікавими зустрічами, екскурсіями, знайомствами. Були дискусії про соціалізм і капіталізм, їх схожість і відмінність, зближення й співробітництво в сучасному світі, проблеми свободи совісті і релігії в Радянському Союзі та за рубежем, становище країн «третього світу» і їх відносини з Радянським Союзом, проблеми екології та ін.

На виїзному занятті семінару працювали секції «Загальнолюдські цінності та соціальний прогрес» і «Свобода совісті й відродження гуманізму». Керували роботою семінару викладачі КІСМу А. О. Чернишова і В. Л. Бурков.

Дискотеки нам забезпечував дискоклуб Кіровоградського вищого льотного училища цивільної авіації. Підлітковий клуб «Вікторія» показав гостям уривки із казок, танці з ляльками, пантоміму, інтермедії. А на прощання студенти одержали великий український коровай. Зустріч закінчилася фотографуванням, обміном сувенірами, автографами на повітряних кульках і... ходьбою на ходулях.

Для того, щоб відвідання міста було цікавим, багато зусиль доклав Світловодський міський комітет комсомолу, його перший секретар Анатолій Патока та наш незмінний гід, інструктор оргвідділу Віктор Костенко.

Зникло за горизонтом маленьке містечко, залишилися у минулому палкі дискусії і дискотечні марафони, нові друзі й нові враження. А від'їздити не хотілося...

Л. ШЕЛКУНОВА,
член секретаріату міської ради у справах іноземних учнів.

ЩО МОЖЕ БУТИ КРАЩЕ ПОГАНОЇ ПОГОДИ

— Ну всі претензії хіба що до Всевишнього, — відбувся жартом заступник начальника обласного управління культури М. О. Галицький, коли я пошкодувала, що не довелося почути всі оголошені у програмі твори. Микола Олександрович мав рацію. Ніхто ж не сподівався, що злива, яка раптом всією силою впала на місто, перешкодить виступу оркестрів духової музики, організованому обласним науково-методичним центром народної творчості і культурно-освітньої роботи. Власне, це було традиційне свято «Година духової музики», тобто сподіваємось, що стане традиційним, адже проводиться вже не вперше.

Шкода, але з запланованих 9-ти оркестрів на центральній площі міста минулої неділі виступило лише 5. Духовий оркестр Олександрівського районного будинку культури (керівник А. М. Борисенко), зразково-художній дитячий духовий оркестр Суботцівського сільського будинку культури Знам'янського району (керівник В. С. Онищенко), духовий оркестр Олександрійського культурно-освітнього училища (керівник В. І. Коваль), а також два духові оркестри з Кіровограда — парку культури і відпочинку імені В. І. Леніна (керівник В. І. Соляр) та музичного училища (керівник М. М. Каленський). Кіровоградським музикантам взагалі не поталанило.

Перед початком їхніх виступів злива почалася з такою силою, що витримати цю купіль не могли ні гобої, ні кларнети, ні люди. Довелося сховатися під виступ будівлі облвиконкому і грати «по пам'яті». Саме тому важко порівняти програми виступаючих. Та переконана, робити цього не потрібно. Над містом лунала музика духового оркестру. На площі зібралися люди і ніяка злива їх не налякала. Стояли майже 2 години (скільки тривав концерт) під дощем, розкривши яскраві парасольки. Стояли і слухали дорослі, для кого духовий оркестр — це спогад юності, мелодія з парку Чаїр, сум і радість. Стояли і слухали діти, у яких «голос врочистої міді» не викликає поки що ніяких асоціацій, ну хіба що пушкінсько-рязановські: «Полк гусар входил в город. Кричали женщины «Ура!» и в воздух чепчики бросали».

Люди виявили стійкість, за яку їм вдячні музиканти і всі, причетні до організації цього концерту. І, мабуть, Всевишній розчулився від такої стійкості, бо дощ несподівано припинився. Та було вже пізно. Музиканти і слухачі розходилися. Одні несли додому грамоти і сувеніри, інші — вдячність і лагідну мелодію в душі. А я подумала, що врешті-решт не так вже це й погано — дощова погода, коли ми об'єднані музикою...

В. ЛЕВОЧКО.

ЗА МОЛОДЬ ТРЕБА БОРОТИСЯ

Напередодні XXVIII з'їздів Комуністичної партії країни і республіки в обласній партійній організації продовжується обговорення проектів програмних передз'їздівських документів і Статуту КПРС, про місце і роль нашої партії в суспільстві. Сьогоднішній матеріал — це виступ першого секретаря обкому комсомолу Сергія Снопкова, який мав прозвучати на XXIV конференції обласної партійної організації, серед 17 виступаючих, і на який, на жаль, не вистачило часу. Хоча молоді є про що сказати в наш бурхливий час. Проблеми молоді для партії мають бути небайдужими.

Думаю, найближчих півтора місяця — це та грань, за якою ми зможемо вийти із затяжної кризи, або ж рух до загального хаосу і соціальні конфлікти з можливим самознищенням або новою диктатурою будуть прискорюватись і далі.

«Поки грім не гримне, мужик не перехреститься». Дивлячись на сьогоднішню політичну і економічну ситуацію в країні, на думку приходить саме ця приказка. І скажу чесно, не можу зрозуміти: невже політична партія такого масштабу, як наша, з її могутніми інтелектуальними силами, організацією, партійною дисципліною, не чекаючи гуркоту грому не могла не помітити перших грозових хмар, вчасно вжити необхідних заходів?

У складному становищі знаходимось і ми — молоді комуністи, які звикли з будь-якої нагоди радитися зі старшими товаришами. А нам часто, знаходячись під жорсткою опікою старших, доводиться реагувати на ситуацію серед молоді, настроєної більш радикально, ніж суспільство в цілому.

І тому, розуміючи величезне значення проектів передз'їздівських документів, їх вплив на життя людей і місце партії в суспільстві, вважаю їх хорошою основою для обговорення на партійних з'їздах.

Спробую коротко обгрунтувати своє ставлення до процесів, які проходять в партії, суспільстві і внести ряд пропозицій.

Перш за все вважаю, що єдина КПРС повинна будуватися за федеративними принципами. Суб'єктами федерацій могли б розглядатися компартії союзних республік і партійні організації Збройних Сил СРСР. Запропонований проект Статуту КПРС необхідно скоротити за рахунок надання більших прав і самостійності місцевим партійним організаціям з урахуванням прийняття при необхідності власних Статутів суб'єктів федерації. На мій погляд це відповідає проекту Програмних принципів діяльності Компартії України.

По-друге. Реально передаючи владу Радам, потрібно принципово змінити модель партії. Зберігаючи переваги авангардної організації, зорієнтувати її більшою мірою і на парламентські форми роботи. Переглянути і організаційні основи, закріпивши права меншості в Статуті КПРС. У параграфі 13 перший абзац дати в такій редакції: «При прийнятті рішень партійні організації і комітети зобов'язані розглянути всі точки зору. Меншість — узаконити цю норму в кількості 1/8 членів організації чи делегатів — має право відстоювати свою позицію, апелюючи до громадськості, проводити діяльність, яка не суперечить Програмі і Статуту КПРС. Виступати із співдоповідями і вносити альтернативні проекти рішень з обов'язковим їх обговоренням, відображати особливу думку в документах, що затверджуються. Разом з тим, прийняте більшістю рішення обов'язкове для всіх».

По-третє. Не можна допустити, щоб об'єктивне розмежування членів КПРС привело до розколу партії. Це дорога до загибелі партії і, мабуть, соціалізму. Вважаю, що підтримка багатьма комуністами альтернативних платформ або позицій, які не мають ідейного обгрунтування розколу, викликані бажанням переломити відставання партії від розвитку суспільства. Шлях до єднання — в прискореній реформі партії, переосмисленні її ролі, а також вжитті заходів суворого партійного впливу до комуністів, які свідомо ведуть лінію на організаційний розкол партійних структур.

Це питання надзвичайно хвилює мене ще й тому, що розкол в партії неминуче приведе до аналогічних процесів в комсомолі. На двох пленумах ЦК комсомолу України уже були заяви, що в цьому випадку комсомол буде змушений самовизначитись, віддати пріоритети, виходячи із платформи і конкретних справ нових формувань.

Далеко не другорядною в цьому зв'язку бачу необхідність соціальної основи партії, визначивши її тими представниками, які своєю інтелектуальною і фізичною працею забезпечують науково-технічний і духовний розвиток суспільства.

По-четверте. Прекрасно розуміючи, що вихід із кризи можливий лише за умови докорінних змін в економіці, яка спирається на повну економічну самостійність республіки, пропоную розглянути цю програму на з'їзді Компартії України, внести її на другу сесію Верховної Ради республіки і сформувати на цій основі новий уряд.

По-п'яте. Повністю підтримую висловлену в доповіді першого секретаря обкому партії Є. В. Мармазова критику, що в проектах програмних документів недостатньо уваги приділено комсомолу, молодіжним проблемам і пропозицію про необхідність розширення відповідних розділів програмних документів. Адже природно, що нові політичні структури прагнуть, і не без успіху, посилити свій вплив саме серед молодих людей.

Поряд з цим сьогодні ні КПРС, ні Компартія України, а отже, і місцеві партійні організації, фактично не мають молодіжної політики, не турбуються про зростання свого авторитету серед юнаків і дівчат.

Це, на жаль, підтверджується відсутністю молодих комуністів у складі делегатів на партійні форуми і від нашої обласної партійної організації. Найближчим часом в умовах багатопартійності за молодь необхідно буде боротися. Мабуть, в нових умовах партійні організації в першу чергу мають бути зацікавлені в найширшому представництві в партійних комітетах молодих комуністів, які принесуть в партію нові ідеї, сили, енергію, стануть співавторами у визначенні шляхів вирішення ідеологічних і політичних питань. Стимулювати цю ситуацію могло б прийняття партійними з'їздами резолюцій про молодь, в яких закріпити спільний вплив на основі взаємного представництва і системи квот для комсомольських організацій в керівних органах партії, спільних дій по виробленню і реалізації рішень, створення в партійних апаратах відділів по роботі з молоддю.

Можливо, ці пропозиції змогли б знайти своє відображення в Статуті, Програмі КПРС, Програмних принципах Компартії України.

На закінчення нагадаю актуальні слова поета Валентина Тараса:

«Что посеешь — то пожнешь» —
Совесть душу укоряет,
Кто теряет молодежь,
Тот себя теряет».

Від нас всіх залежить, щоб ці слова не звучали як лише нагадування.

С. СНОПКОВ,
перший секретар обкому ЛКСМ України.

КОМСОМОЛЬСЬКА ПЛАНІРКА

НАЗУСТРІЧ XXVI З'ЇЗДУ ЛКСМ УКРАЇНИ

Я їду на з'їзд...

Їду на з'їзд із думкою про те, що там треба буде максимум уваги приділити не виборам капітана нашого комсомольського корабля, навіть не кінцевій меті плавання (безплідним дебатам, до якого берега пристати), а, перш за все, стану самого корабля, бо якщо він розвалиться, про сказане вище вже мова не йтиме. Під уламками корабля не дуже комфортно буде не тільки екіпажу (комсомолу), а й пасажирам (усій молоді), яка вже буде випливати на шлюпках нових молодіжних організацій.

* * *

Перед нашими очима повинні стояти уроки краху монополізму в молодіжному русі союзних країн Східної Європи. Досвід цих країн показує, що настав період відмирання масових, жорстко централізованих молодіжних організацій.

Як пише в «Собеседнике» (№ 15, с. 11) науковий консультант міжнародного відділу ЦК ВЛКСМ Сергій Обухов: «Від цього не врятують ні зверхцентралізація і придушення будь-якого «інакомислення» (наприклад, миттєва «політична смерть» СКМ Румунії), ні перетворення в аморфно-федеративну структуру (історія реформування колишнього угорського комсомолу, що привела організацію на периферію громадсько-політичного життя).

Наш з'їзд, звичайно, не буде з'їздом однодумців і це вже добре, бо коли всі думають однаково, не думає ніхто. Там будуть і радикали, і центристи, і консерватори, і фанатичні прихильники комуністичної ідеї, і ті, хто дивиться на неї скептично, — все це буде віддзеркалюванням настроїв молоді і тільки при повазі до поглядів кожного наша спілка зможе нормально розвиватися.

На з'їзді можливі три варіанти розвитку подій і три варіанти результатів роботи: консервативний із косметичними змінами, компромісний і радикальний. Найвірогіднішим і, на мій погляд, найбажанішим був би компроміс, але все питання в тому, з яким ухилом буде компроміс — чи компромісно-радикальний, чи компромісно-консервативний. Звичайно, можливий і варіант розколу, коли на базі ЛКСМУ або з тих, кого витурять з комсомолу, виникне кілька організацій. Але я не хотів би розглядати цей варіант і робитиму все для збереження єдиної організації.

На мій погляд, проекти Програми і Статуту ЛКСМУ можуть бути основою для компромісу, правда, заводою може стати Статут ВЛКСМ, де наша організація названа тричі комуністичною. Та і там є слова «і соціалістичного вибору», під якими можуть підписатись також ті, кого задовольняє доперебудовна модель соціалізму, і ті, кого більше приваблює шведська чи австрійська моделі. Я за те, щоб мирно співіснували.

Для нас теж пріоритетними є інтереси молоді, і саме цим інтересам треба підпорядковувати нашу стратегію і тактику, програмні положення і практичні дії. Ми не повинні забігати наперед паровоза, але і не маємо права плестися в «хвості історії», не бачучи магістральних шляхів розвитку людства.

Слід відповідно до «критично-позитивного ставлення» до марксизму подумати над ідеєю конвергенції двох систем. «Сумасшедшая» ідея, яку раніше оголошували буржуазною, а диваків типу А. Д. Сахарова ніяк не могли зрозуміти, тепер все більше пробиває собі дорогу, бо все очевидніше стає те, що немає зараз того капіталізму, про який писали Маркс, Енгельс, Ленін і не може бути такого безриночного соціалізму, який уявляли класики. То, може, відмовимось від вживання всяких «-ізмів» і прагматично підійдемо до складання програмних документів?

Чому той, кого в нашій спілці молоді приваблюватиме можливість займатися спортом чи туризмом або можливість вирішити через МЖК для себе житлову проблему, повинен бути обов'язково марксистом, а інакше ми його за ідеологічними мотивами залишимо за бортом або змусимо лицемірити? Крім цього, ми ж приймаємо до спілки людину 14-ти років, коли серйозно говорити про сформованість марксистських чи немарксистських поглядів важко...

Специфіка молодіжної організації полягає в тому, що ми не можемо орієнтуватись на далеку перспективу. Людина, яка вступає в спілку в 14 років, повинна знати, що вона від цього матиме в найближчі десять років. Якщо раніше в комсомол вступали, «щоб поповнити ряди» передової радянської молоді, котра будує комунізм, то сьогодні треба орієнтуватися не на світле майбутнє, а на сьогодення. Мироненко цілком слушно поставив епіграфом до своєї доповіді на XXI з'їзді ВЛКСМ слова: «Будущее и так принадлежит молодым. Ей нужно настоящее».

Але слід подумати і про наслідки відмови від терміну «комуністична», про складну ситуацію, в якій опиняться делегати-комуністи, і тому, можливо, більш підійде компромісна назва організації. Щось на зразок «Ленінська комуністична спілка української демократичної молоді» — ЛКС — УДМ і якщо в Москві не пройшла подвійна назва ВЛКСМ — ФДС, то щось подібне, можливо, пройде в Києві.

Досить обережно і зважено слід ставитись і до формулювань у наших програмних документах, які стосуються КПРС. Я думаю, що в Програмі треба відвести окремий розділ «Спілка молоді в умовах багатопартійності». Причому, наголошувати на тому, що, закріплюючи орієнтацію за тою чи іншою політичною партією, ми позбавляємо себе свободи політичного маневру. А що ми будемо робити, якщо завтра КПУ розколеться на кілька партій? Будемо вияснити, яка з них більш комуністична?

Неможливо уявити плідну роботу спілки молоді без взаємодії і партнерства з КПРС у тих районах України, де ця партія правляча. Але це не значить, що спілка молоді не повинна співробітничати з органами державної влади, там, де комуністи не користуються авторитетом у населення і, програвши вибори, опинилися в опозиції.

Крім того, в нинішніх умовах, коли спроби диктату з боку партійних органів ще не зжиті, треба прибрати з наших програмних документів всі зачіпки для такого диктату.

У реальній ситуації у стосунках між спілкою молоді і КПРС все може бути. Є вже випадки, коли райком комсомолу висловлює недовіру райкому партії там, де у «ведмежих кутках» керівництво райкомами здійснюють консервативні сили, на виборах комсомольці і комуністи виступали як конкуренти (наприклад, в Кіровоградському районі на собі відчув пряму протидію і спроби дискредитації з боку парторганізації під час виборів) — тому не слід програмно зв'язувати дві організації, а на місцях сідати за стіл переговорів і виробляти умови партнерства.

У нашому (за проектом) «критично-позитивному» ставленні до марксизму ми повинні сприйняти головне — курс на всебічний розвиток людини. І відповідно до цього переорієнтовувати всю свою роботу, громадську думку. Адже ми, нарешті, зрозуміли: виховувати нам треба не стільки самих себе, скільки виховувати у суспільстві відповідне ставлення до молоді, її проблем, виховувати бажання відкрити дорогу молодим у всіх сферах життя, зняти всі дискримінаційні бар'єри.

(До речі, ми унікальна організація, яка навіть у дрібницях робить усе, щоб підірвати свій власний авторитет. Не можу спокійно дивитися на стенд, який височіє на самому видному місці критого ринку Кіровограда, він носить назву «Комсомольці, що побували у медвитверезнику»).

Ми повинні прийняти саме таку Програму, яка б розкрила перед кожним вступаючим у спілку реальні перспективи, змогла захопити молодь реальними суспільнозначимими справами. Тоді буде і авторитет.

Думаю, нам слід сконцентрувати свої зусилля на реалізації кількох найбільш значимих загальнонаціональних молодіжних програм, прийняти на з'їзді комплекс цих програм «Україна-2000». (Програма «Українська мова — молоді», яка б передбачала відкриття курсів, гуртків, телеуроків, видання посібників і т. д. силами комсомолу і тих організацій, з якими він співробітничатиме, для того, щоб молодь Східної та Південної України змогла засвоїти державну мову, програму «Діти Чорнобиля», програму розвитку національної естради, освітню програму і т. д.). До такого комплексу програмних дій додамо і комплекс вимог щодо захисту прав молоді (від встановлення стипендій студентам на рівні прожиткового мінімуму до захисту гарантій прав людини в армії, пропозиції поступового переходу до професійної армії, служби на території нашої республіки).

Апарат райкомів комсомолу варто, думаю, формувати так, щоб він міг виконувати ці програми і вимоги. Щоб там засідали не комсомольські функціонери, а спеціалісти (юристи, економісти, соціологи тощо), здатні організувати соціально-економічні, інформаційно-консультативні, культурно-освітні служби райкому. Коли ми розвинемо найрізноманітніші служби в інтересах молоді, коли будемо вкладати кошти в реалізацію різних молодіжних програм, розвиток матеріальної бази молодіжних видань і т. д. — питання про власність комсомолу стоятиме не так гостро.

Дійсно: власність комсомолу створювалася поколіннями радянських людей, і було б недоцільно її зараз розділити за принципом «всем сестрам — по серьгам» чи розбазарювати на роздутий бюрократичний апарат. Але треба нам гласно прозвітувати: яку власність має комсомол і регулярно публікувати звіти в пресі про раціональність використання коштів райкомами, обкомами, ЦК комсомолу. В нових умовах недопустимо й утримання монополії комсомольського апарату на пресу. Певно, слід йти за шляхом перетворення обласних газет, які зараз належать обкомам комсомолу, в газети молоді Кіровоградщини, Черкащини і т. д. (проміжними кроками можуть бути газети як органи обласного комсомолу або органи КМО).

Щодо республіканських газет, то доцільно було б вивчити практику більшовиків на зорі існування партії, коли, по суті, в партії існувало два керівних органи — ЦК і редакція центрального органу (Ц. О.). Певно, на з'їзді нам треба буде обрати чи затвердити керівників наших республіканських газет і гарантувати їхню незалежність від апарату ЦК.

Тільки тоді мова йтиме про справжню гласність і незалежність молодіжної преси, коли і засновник видання, і Закон про пресу діятимуть в одному напрямі. Наскільки це потрібно, свідчать хоча б факти повної неінформованості рядових комсомольців про справи спілки, мінімум критики щодо наших лідерів. Сам, наприклад, випадково дізнався із програми «Погляд», що доповідь Мироненка коштувала для комсомолу 105 тисяч карбованців. А рядовий комсомолець постійно робить відкриття і про зарплату комсомольських працівників, і про рішення керівних органів, і про особисті якості лідерів, але не з нашої преси.

Чи треба розпорошувати нашу спілку на окремі спілки, асоціації..? Думаю, що треба, бо існує величезна різниця між інтересами та потребами різних груп молоді.

Наприклад, наше республіканське товариство «Знання» вже кілька років не може довести до кінця ідею створення асоціації молодих лекторів республіки. Певно, комсомол міг би взяти це на себе і ми б мали можливість спиратися на талановитих молодих лекторів республіки.

Гнучка система організації спілки вимагає від нас того, щоб ми передбачили в Статуті можливість колективного членства. Зрозуміло, що при такому членстві треба брати певні зобов'язання і спілці (надавати поліграфічну базу, приміщення, якщо це господарчі об'єднання, то тільки при оподаткуванні, які спілка добилась у держави, туристське обслуговування і т. д.) і організації, яка туди вступає (підтримувати рубіжні цілі комсомолу, робити певні матеріальні відрахування). Хто може бути колективним членом спілки? Треба відчинити двері і молодіжному політклубу, і спортивній секції, і об'єднанню нумізматів, поетів тощо.

Звичайно, треба буде періодично проводити конференції учнівської, студентської, армійської і т. д. молоді. Така широка і гнучка система організації нашої спілки створить реальні стимули для вступу в неї досить широкої частини молоді. Причому, не тільки тієї, яку можна було б назвати політично активною (а такої не більше 10 процентів від чисельності нашої спілки), а і молоді, яка готова проявити активність в різноманітних сферах життя.

Сьогодні серед частини комсомольських апаратних працівників (тих, хто каже, що він працює «на комсомолі») з'явились дуже небезпечні настрої: під виглядом перереєстрації членів ЛКСМУ з метою позбавитись від «мертвих душ», будь-якими шляхами позбавитись від «непокірних», особливо тих, хто може претендувати на власність.

Викликає великий сумнів *розділ X*: «Власність ЛКСМУ» проекту Статуту, який майже всю власність комсомольських організацій пробує узурпувати в руках ЦК. А первинним, районним, міським та обласним організаціям лишити тільки право «повного господарчого ведення щодо тієї частини власності, яка формується на їхньому рівні» та обов'язок «самостійно відповідати за свої зобов'язання».

Секрет такої дивної централізації власності розкривається далі, коли мова йде про те, що колективні члени ЛКСМУ при виході з нашої спілки права власності не мають, але відповідають за свої фінансові зобов'язання. Тобто ми створюємо фінансовий хомут для незгодних і не просто хомут, а пастку — за борги плати, а власність віддай.

На мій погляд, право власності повинне бути у комсомольських органів всіх рівнів: республіканський рівень (власність на молодіжне видавництво, республіканські газети, будинок відпочинку, тобто на те, що створювалось спільними зусиллями молоді республіки); обласний (обласна газета, обласні молодіжні центри і т. д.); районний, міський, первинний (те, що сформовано на нижчому рівні).

Звичайно, може бути і змішана власність: республіканськo-обласна, районно-первинна, міської організації і окремих комсомольців на акціонерних основах.

А щоб комсомол не розпався, треба замість фінансової пастки створити реальну зацікавленість «нижчестоящих» органів у «вищестоящих», яким в умовах, коли республіканські органи цілком залежатимуть від обласних, обласні від міських і районних, районні від первинних (міняється вся піраміда взаємостосунків і взаємозалежностей) доведеться не спускати вказівки «вниз», а самим виконувати їхню волю.

А ми декларуємо відмову від централізму на словах, а власність пробуємо узурпувати в руках центру, декларуємо вільний вихід з організації і плануємо обдирати як липку тих, хто захоче цим правом скористатися.

* * *

Я спробував розкрити лише деякі аспекти свого бачення сучасної спілки молоді України. Спілки, яка зможе спокутувати свої гріхи за ті роки, коли комсомольці ламали церкви (тепер давайте допоможемо відновити те, що колись поламали), забирали останні зернята в голодному 33-му (давайте хоч морально очистимось, створивши республіканську книгу пам'яті жертв штучного голоду), коли були дрібненькими хлопчиськами на побігеньках і славословили «вождів»; отримували таємно від молоді, яку кликали на подвиг, спецблага..

Все це можна пояснити тим, що комсомол віддзеркалював час, пояснити можна, але виправдання може бути тільки в негайній відмові від «тягаря минулого», в справжній роботі не «на комсомол», не на себе, а на молодь. Тільки так можна повернути втрачений зміст словам — спілка молоді України.

Віктор ГРОМОВИЙ,
учитель історії, аспірант-соціолог, делегат XXVI з'їзду ЛКСМ України.

КОМСОМОЛЬСЬКА ПЛАНІРКА

ЩО ХОЧЕ СЕКРЕТАР?

Якщо сьогодні ми скажемо читачам, що друкуємо розповідь про чесного продавця, викличемо в нього цілком зрозумілу в час всеохоплюючого дефіциту посмішку: хіба ще є такі?

Є, шановні друзі, є! Не вина продавців, коли відвідувачі магазинів ну просто таки роздратовані. Дефіцит нині — все. І чесні продавці теж. От нам з фотокореспондентом вдалося побачити і поспілкуватися з тихою, приємною і миловидною молодою жіночкою Юлією Кіячилою. Працює вона продавцем відділу канцтоварів у «Дитячому світі». Два роки працює. За цей час...

А далі поставимо три крапки і обійдемося без красномовних висловів, без отих «старанно, добросовісно...». Скажемо інакше — працює спокійно і тихо. Звичайно, прикро було, коли у її відділі крали хлопчаки щось. Завертала чи то з зошитами, а чи з гумою. Не здіймала крику, не «виховувала», просто — робила зауваження.

Що тягнуть речі любителі задарма поживитися, переконалися і того дня. Дев'ятикласник СШ № 23 Андрій Колісниченко поцупив штани. Побачили. Правда, не у відділі канцтоварів. Однак, дізнавшись про цей випадок, Юлія засумувала:

— Якби не побачили, хто б залишився винним? Звичайно, продавці.

Нема олівців, фломастерів, чорнила для авторучок — теж, як каже Юлія, винують продавців. Всяке доводиться вислуховувати. Буває, дехто не стримається, відповість на грубість різкіше. О, тоді вже хоч з роботи тікай! Всяке трапляється. Та це — на роботі.

В громадському житті теж не легше. Юлія — секретар комсомольської організації «Дитячого світу». Що хоче вона, що хочуть її колеги по роботі бачити в комсомолі?

— Перш за все, — говорила Ю. Кіячила, — його самостійність. Щоб була організація така, як, принаймні, Комуністична партія, або якісь інші партії.

Одним словом, ми зрозуміли, що Юлія хоче для комсомолу самостійності. Думає, що XXVI з'їзд ЛКСМ України виправдає її сподівання. Їх у дівчини багато. Найголовніше — це утвердження ЛКСМ України в політичну молодіжну партію у республіці. Якій їй бути? На це питання комсорг та її друзі чекають чіткої відповіді від з'їзду.

Ю. ЯРОВИЙ,
В. ГРИБ (фото),
спецкори «Молодого комунара».

ПРОПОНУЄМО... АБИ Ж НЕ ДАРЕМНО

НАЗУСТРІЧ XXVI З'ЇЗДУ ЛКСМ УКРАЇНИ

Коли в обідню перерву я зайшов у кабінет завідуючого ідеологічним відділом обкому комсомолу Анатолія Стояна, той навіть не спромігся глянути в мій бік. Працював над узагальненням пропозицій щодо внесення змін у проекти Програми і Статуту ЛКСМУ. Дякуючи його зусиллям, чергове засідання дискусійного політклубу і розпочалося з остаточного обговорення внесених змін.

Почали з визначення місця комсомолу. Цікавою, навіть обгрунтованою з цього приводу, була суперечка Ігоря Четвертака та Сергія Каракуліна (обоє — комсомольські працівники). В їхню жваву розмову втрутився другий секретар обкому комсомолу Віктор Тюпа:

— Я думаю, що в першу чергу нам варто подумати про місце комсомолу сьогодні, але водночас не забувати й про завтрашній день.

Ще В. Тюпа наголосив, що політику в комсомолі робили і повинні робити політики. І робити її такою, щоб нею користувалися, її сприймали.

Особливо активним у диспутах був уже згаданий Сергій Каракулін. То він відстоював свою пропозицію, що в Програмі комсомолу чітко повинна бути визначена мета комсомолу, то разом із А. Стояном наголошував, що перш, ніж говорити про майбутнє спілки, треба згадати й минуле.

Олег Штадченко наполягав, щоб чітко сформулювати політичне завдання комсомолу — відстоювати інтереси членів спілки на конкретних прикладах (МЖК, молодіжні клуби, студії...). Ігор Четвертак теж висловився за узаконення соціального захисту молоді, хоча про це (правда, іншими словами) вже говорили секретар обкому комсомолу Валентина Грабова і відповідальний організатор Кіровоградського міськкому ЛКСМ України Ганна Антоньєва.

Користуючись правом автора і водночас як рядовий комсомолець, висловлю свої думки з цього приводу.

Обговорюючи проект Програми комсомолу республіки, були конкретні пропозиції взагалі вилучити з тексту речення, цілі абзаци, які мали декларативний характер типу: «Історична доля комсомолу складна і суперечлива, в ній відбулося все пережите нашим народом»...

Так от, під оті скорочення потрапили і такі слова для вилучення: «**відродження української національної культури, неухильна реалізація Закону про мови в Українській РСР**». Ці слова знаходилися в розділі VI «Наші першочергові завдання».

Прикро, дуже прикро, що чиясь забудькувата в історії і недбала рука вирішила це виключити з тексту і грубо написала: «убрать». Ігор Четвертак був за те, щоб лишити «відродження української культури». От з тим, щоб залишити, як пропонував я, і «неухильне реалізування Закону про мови в УРСР» майже всі не погоджувалися, мотивуючи, що закон є закон, тож зрозуміло, що повинен виконуватися. Але як він виконується, ми знаємо...

Не буду переповідати всіх пропозицій, змін, які висловили кіровоградці при обговоренні проектів Програми і Статуту комсомолу республіки. Якщо хтось із читачів захоче про це дізнатися конкретніше — **звернеться в обком комсомолу**, до відділу ідеології. Мені ж залишається одне — разом зі своїми товаришами по спілці надіятися, що наші пропозиції будуть враховані на XXVI з'їзді ЛКСМ України.

Ю. ДЖЕРЕЛЬНИЙ.

Хто спритніший на доріжці спринту

Традиційне військово-спортивне свято на честь 45-річчя Великої Перемоги відбулося у технікумі механізації сільського господарства. У ньому брали участь і хлопчики, і дівчатка. Ті, хто вже відслужив у лавах Радянської Армії, і ті, на кого доля солдата ще чекає. Свято це проходило, як проходять подібні свята у різних навчальних закладах. Справа не в тому, що вони схожі між собою, а у тому, що кожен із учасників військово-спортивного свята у технікумі механізації сільського господарства знає, що це **його** свято, що тут він може показати на що здатен. Тому й намагалася кожна група довести не лише своєму улюбленому викладачу В. Г. Гниденку, а й всім, хто, можливо, має сумнів, що спринт і гімнастична стінка підвладні лиш йому. А «повезло» групам М-15, М-11, М-31, які зайняли відповідно I, II і III місця. На тому, що саме ці групи були найкращими, зійшлися всі. Дипломи і безкоштовні поїздки в Умань, Корсунь-Шевченківський, на Хутір Надія — це звичайно приємно. Та не лише за нагороди змагалися юнаки і дівчата, про що вже йшлося вище.

На святі у ТМСГ була присутня голова обласної ради ветеранів спорту Т. Ф. Хомінська, яка звернулася до майбутніх аграрників з вітальним словом, побажавши їм широкої дороги в житті і пам'яті про тих, на честь кого тривожно звучить труба. Хвилиною мовчання присутні віддали честь хлоп'ятам, що навчалися в цьому технікумі, і для яких останнім випробуванням став Афганістан.

Наш кор.

„ОБ'ЄКТ" чи „ОЙКУМЕНА"

СВІТЛОВОДСЬК НА ФОНІ ВЛАСНИХ СТОКІВ

ОЙКУМЕНОЮ, нагадаємо, прийнято називати обшири земель, населених людьми. За висловом Екаюпері — «землю людей». А об'єктом... Як дещо несподівано «відкрив» для себе автор цих рядків — ту ж таки землю. Навіть у документах, спрямованих на захист природного середовища, прозивається вона, матінка наша, «об'єктом».

«...Одним з таких об'єктів є заплавно-острівна система Дніпродзержинського водосховища на ділянці Псло-Ворсклянського міжгирля. Цінність її полягає в тому, що вона є природним біофільтром Дніпра на цьому відрізку русла, функціонуючи як свого роду природна «нирка». Дендрологія островів сприяє формуванню гніздових колоній багатьох видів чапель. Мілководдя й піщані коси із затопленим колись лісом забезпечує розвиток колоній багатьох видів крижня, куликів, чайок. Тихі лагуни, затони й стариці являють собою нерестилища, є середовищем існування для водяної папороті «Сальвія плавуча». Цей вид занесено в Червону книгу УРСР...».

(З доповідної записки про необхідність створення заповідника республіканського значення, написаної інспектором Онуфріївського районного держкомприроди Сергієм Яловим на адреси відомчих вищестоящих органів).

Вперше про задум створити такий заповідник (до нього мала б увійти й прибережна зона Онуфріївського району біля сіл Успенки та Деріївки) мені довелося почути приблизно півроку тому. Цитована вище записка датована 30 березня ц. р. А пов'язана з цим історія з очисними спорудами міста Світловодська почалася давно і продовжується до цього дня.

Отож, від часу закладання міста стоки Світловодська надходили на поля фільтрації. Від цього зі зростанням міста мусили відмовитися. Зросла кількість небезпечних для людини й середовища відходів потребувала очисних споруд. Отож на замовлення економічно потужного заводу чистих металів інститут «Укрводканалпроект» запроектував ці очисні. 15 років тому будівництво розпочалося.

Давно помічено: скупий платить двічі. Обравши «економічне» рішення — зводити очисні на місці колишніх полів фільтрації (мовляв, аби не рубати лісу), проектувальники з будівельниками геть випустили з виду дрібненьку деталь: куди ж побіжать щоденні стоки тоді вже чималенького міста... «Побігло» (і не раз) все в той же «зекономлений» ліс, чимало гектарів якого було затоплено й загинуло.

Тим часом зростання молодого красивого Світловодська на фоні всіх цих подій продовжувалося. Загибель лісу стала передісторією безславної історії очисних міста металургів. Трубопровід нібито очищених (чому так — про це далі) стоків проліг, за узгодженням із Кременчуцьким міськвиконкомом, через с. Садки Кременчуцького району. Це якраз те місце, куди виводяться стоки цілого ряду підприємств промислового Кременчука (заводів «Дормаш», вагонобудівного, білково-вітамінних препаратів), побутової каналізації.

— Коли будували очисні, — говорить В. Маховський, голова районного комітету по охороні природи, — то робили це не найкращим чином. Зокрема, колектор, який проходить через Садки, виконали з порушенням будівельних норм, що ледве не стало причиною трагедії: труба просіла, створилася небезпека її прориву, а це могло призвести до знесення принаймні кількох ближніх хат... На щастя, до цього не дійшло, але затоплено брудом криниці. Місцеві мешканці жаліються в усі інстанції, завод чистих металів безуспішно вишукує способів виправити становище...

Ситуація, змальована Володимиром Петровичем, справді критична. Але цим далеко не вичерпуються всі біди, пов'язані із непродуманістю (м'яко кажучи) будівництва та експлуатації очисних Світловодська. Річ у тому, що стоки, які надходять на ці споруди з підприємств, за вмістом шкідливих компонентів набагато перевищують гранично допустимі концентрації (ГДК).

Візьмемо ось хоч би й акт, складений 23 квітня ц. р. комісією в складі голови Кременчуцького міськвиконкому по охороні природи В. Городецької, інспектора комітету Т. Дворової та В. Маховського в присутності головного інженера заводу чистих металів І. Павловського, начальника комплексу очисних споруд м. Світловодська В. Спіріної, інспектора Світловодського виробничого управління водно-комунального господарства С. Садовничого. Згідно акту, завершення пуско-наладочних робіт планується до 1 липня ц. р. (це продовжується вже принаймні рік). Досі не налагоджені аеробний стабілізатор, секція аеротенка, намулоущільнювач, вторинний відстійник. А ось задокументований вміст шкідливих компонентів у стоках, які надходять на очисні: заліза — у 5—23 рази вище норми; міді — у 4—50 разів; нікелю — у 2 рази; хрому — у 5 разів. Названо й винуватців такого становища. Це заводи «Спецзалізобетон», чистих металів, виробниче об'єднання «Олімпік» та інші. Причини? Вони — у невідповідності роботи станцій нейтралізації технічним вимогам. Між іншим, штрафи, які мають накладати на порушників *контролери водно-комунального господарства, мають надходити зовсім не в міську касу... Акт же* про прийняття в експлуатацію недіючих досі очисних підписаний «відповідальними працівниками» два роки тому, і головою Світловодського міськвиконкому в тому числі.

...Повернімося тепер до думки про створення згаданого на початку заповідника. І уявімо собі його перспективи — адже всі оці неочищені стоки із десятикратним понаднормовим вмістом отрут течуть — так, так! — прямісінько в благословенні води Дніпродзержинського водосховища, які омивають унікальні острови, досі ще населені унікальними птахами... Тим часом з велетенської труби, яка проходить через с. Садки, щодня непомітно (бо кінець труби знаходиться на дні) вливаються у водосховище тисячі тонн отруєних вод. Вбивчий «експеримент» над живою ще природою протікає тихо й без ускладнень. Експеримент не лише над птахами, рослинами, а й над людьми. Бо перепинений Дніпро в районі неіснуючого заповідника — це все-таки «земля людей», які там живуть, але аж ніяк не «об'єкт» для експериментів *відомчих «временщиків». Кого ж вони намагаються обманути, вихлюпуючи стоки з Кіровоградщини на території сусідньої Полтавщини! Хіба самих себе.*

П. СЕЛЕЦЬКИЙ.
Онуфріївський район — Світловодськ.

Ртутні лисички

«Продаєця хата», «Беру на квартиру девочок», «Зніму кімнату»... — і раптом серед цих типових для всіх усюд рукописних афішок помічаю на стовпах і стінах об'яви суто олександрійські: «Мітинг протесту проти полігону токсичних відходів». Чула про такий об'єкт, а що воно конкретно — поняття не маю. Ще коли той мітинг, а місцевий «білий дім» — ось він, поряд, там, напевне, розкажуть.

Там різні люди на різних поверхах на різні лади обурювалися: «І без того онкозахворювань у нас найбільше», «Мало диму й газу, то ще й ця напасть», «У ліс уже страшно ходити — так і дивися, що радіоактивний їжачок із кущів вилізе»... Невдоволення, однак, кристалізувалося не в конкретну адресу компетентного спеціаліста, а в дружелюбне, але непевне: «Спитайте в такого-то, бо ми не знаємо». По дорозі з одного кабінету в інший назбирала трохи інформації: десь під Пантаївкою чи Диківкою, а може, й під Куколівкою збираються складувати невикористані чи зіпсовані міндобрива і віджилі люмінесцентні лампи (їхнє мертвотне «денне світло» породжується токсичною ртуттю).

Про голову міськплану Ю. І. Гусака нарешті почула, що «він точно скаже». І справді, Юрій Іванович, попередньо уточнивши по телефону, повідомив достовірні (як пізніше виявилося) дані: рішення облвиконкому № 45 від 7 лютого 1989 року. «Це справа області, де будувати, а ми тут ні при чому. І в Олександрійському райвиконкомі вам те саме скажуть».

Шукай кінців у Кіровограді, значить. Знайшла. Це рішення йменується «Про будівництво полігону по знешкодженню та захороненню токсичних промислових відходів». Короткий зміст: шкідливі відходи життєдіяльності підприємств часто вивозяться на міські звалища, забруднюють воду, повітря, грунти. «Хвостохранилища» и «шламонакопители» — так у тексті, — куди теж вміщується ця отрута (названо хром, нікель, кадмій, ртуть, компоненти бензолу) не нормативні. Виконкоми не мають даних про кількість і класифікацію відходів, отож із пайовою участю підприємств-«виробників» відходів слід побудувати полігон для знешкодження. Замовник проекту — ВО «Червона зірка». Місце повинні знайти архітектори, агропромисловики і природоохоронці...

Очевидно, в процесі пошуку цього місця Олександрійський район десь прозвучав, коли мітингували саме там. В облвиконкомі А. П. Рудик показала стос листів-протестів із Олександрії.

Із кіровоградських коридорів влади мене переправили до голови обласного комітету з охорони природи П. С. Терещенка.

— Варіантів розташування полігону було 18, — повідомив він. — Остаточно нічого не вирішено, ще й проекту нема. Нове підприємство не буде могильником. Відходи з підприємств нашої (і тільки нашої) області нейтралізуватимуться; з деяких виділятимуться цінні метали й переправлятимуться на інші підприємства. Частина йтиме як вторсировина для будматеріалів. Те, що не піддаватиметься знешкодженню, зберігатиметься в зовнішніх контейнерах (не під землею), поки не знайде застосування.

Загалом область видає цих відходів 20 тис. тонн за рік, і винидають їх зараз куди попало.

— Які заводи дають найбільше технічних відходів?

— У Кіровограді — «Червона зірка», «Радій», «Друкмаш», «Ера», «Гідросила», «Сегмент», «Пуансон» зі Знам'янки...

Хвилиночку! Знам'янка. Минулої осені я провела кілька незабутніх годин у лісі біля цього міста. Стільки різних грибів не стрічала ніколи й ніде. Деякі хоч на малюнках бачила, а перед присипаною листям канавою охнула: там росло щось сюрреалістичне. Форма — як у відомих усім лисичок. Габаритами — столове блюдо доганяє (сантиметрів 25 у діаметрі). Колір — чорнильно-фіолетовий!

Канава та була штучного походження, і в ній валялися предмети, що нагадували задню стінку телевізора чи радіоприймача. Ці штуки, очевидно, й вигодували «лисенят» до слонячої маси.

Хоча, можливо, то є відомий ботанікам нормальний вид грибів, все одно зібраного по сусідству з такими підозрілими осколками їсти не хотілося. Навіть звичайні рум'яні сироїжки після цього якось поблякли...

До речі, одна з версій розміщення полігону — Суботці Знам'янського району.

Але продовжуємо слухати Петра Степановича:

— Олександрійські «Етап», завод підйомно-транспортного обладнання, світловодські «Калькулятор», «Олімп», заводи твердих сплавів і чистих металів...

Полігон повинен буде прийняти і «дари» полів, а не тільки цехів. Тобто невикористані чи зіпсовані агрохімічні речовини. Ви тільки подумайте: стільки підприємств по виробництву тунів отруюють середовище; скільки витрачається грошей на перевезення їхньої продукції на поля; скільки цих гербіцидів, пестицидів, інсектицидів і т. п. гилять у землю і як ми потім завдяки цьому мордуємо себе нітратами — І зрештою виявляється, що цього добра ще й зайвина! Ще треба викинути 20 мільйонів карбованців, аби його утилізувати! Такий-от кругообіг фінансів та хімелементів у природі...

Дівати і якось переробляти й знезаражувати погань, яку видає нам індустрія, звичайно, кудись треба. І, ясно, не жбурляти в яри чи кущі, а концентрувати в спеціальних безпечних місцях. Кожен, проте, не хоче, аби цей гембель був у нього під вікнами. Чи в тому гаю, де він квіти збирає. Чи в тій балочці, де пасе корову. Чи біля тієї річки, де купається. Тому, що кожен знає, що таке Чорнобиль. Там мала бути стократ більша надійність, і то рвонуло, а що вже говорити (знаючи нашу практику), про неядерні підприємства...

На екологічному мітингу в Кіровограді завідуючий відділом радіологічного контролю санепідемстанції В. І. Чаплигін (як і мені — П. С. Терещенко) заявив, що радіоактивних речовин на полігоні не буде. І додав, що саннагляд не дасть дозволу на спорудження цього об'єкту, поки делегація не виїде у Фінляндію, де є аналогічний безпечний завод, не роздивиться там усе як слід і поки наші проектанти не дадуть гарантій, що завод буде нешкідливим для середовища...

Оглянемося довкола. Є у нас щось такого ж рівня і якості, як у згаданій Фінляндії? Куртки, чобітки, плаття, сир «Віола»? Ви мене зловтішно обсмієте за таке питання! Подібного (ширвжитку, дрібничок) і близько нема. А гігантський завод подужає вийти на фінські зразки? Ви в це вірите?

Н. ГРИГОР'ЄВА.

ВІТРИЛА

СЬОГОДНІ МИ ПУСКАЄМО У СВІТ ПЕРШИЙ ПІСЛЯ ПЕРЕРВИ ВИПУСК НАШИХ СТАРИХ І РІДНИХ «ВІТРИЛ». ВИ СУМУВАЛИ ЗА НИМИ? МИ ТЕЖ. ТОЖ. НЕХАЙ НАДИМАЮТЬ НАШІ ВІТРИЛА НОВІ ВІТРИ, НОВІ ДУМКИ І СПОДІВАННЯ. А ДОПОМОЖУТЬ ЦЬОМУ ВАШІ ЛИСТИ З РОЗДУМАМИ, ПРОПОЗИЦІЯМИ. ТІЛЬКИ ТОДІ «ВІТРИЛА» БУДУТЬ БИСТРОХІДНІ ТА ПРИВАБЛИВІ. ЗАПРОШУЄМО НА БОРТ ШКОЛЯРІВ СЬОГОДНІШНІХ І ВЧОРАШНІХ, РОМАНТИКІВ І ПРАГМАТИКІВ, ФІЗИКІВ І ЛІРИКІВ. ПОБАЖАЄМО Ж СОБІ ЩАСЛИВОГО ПЛАВАННЯ!

«НАЦІОНАЛЬНА ШКОЛА В КІРОВОГРАДІ»

РЕЗОНАНС

З великою втіхою прочитав у № 17 за 28 квітня статтю справжнього сподвижника і аболівальника за створення Національної школи в Кіровограді В. Каюкова. Дуже добре, що ви маєте сміливу, активну позицію і публікацією статті будите увагу громадськості щодо проблеми відродження духовності. Започаткування національної школи це і є створення перепони цинічному нігілізму та невігласному безпам'ятству, які роз'їдають душі нашого підростаючого покоління. Хай же керівники народної освіти прокоментують цю ініціативу.

А. ГАНДРАБУРОВ.

Кіровоградський район.

СКОРОТИТИ РАЙВНО?

Щодня у кримінальній хроніці повідомляється про злочини, скоєні неповнолітніми. Наші учні не мають де провести вільну годину і збираються де прийдеться, часто в підворітні чи в підвалах.

Отже, для боротьби із злочинністю серед учнів, органи народної освіти повинні організувати заклади, де б діти могли цікаво, змістовно проводити свій вільний час. А вихід з духовної кризи молоді починається з рідної мови, вивчення культурної спадщини краю. Зараз у пресі піднято питання про те, що немає потреби ділити невеликі міста на райони. Я цілком погоджуюсь із таким твердженням.

Після війни у Кіровограді було тільки міськвно і нас, двоє інспекторів з університетською освітою, контролювали і допомагали в навчально-виховній роботі 33-ом школам міста. Треба скоротити райвно і гроші, які ідуть на утримання штатів, виділити на будівництво клубів, спортзалів для учнівської молоді.

О. ПРОЦЕНКО,
відмінник народної освіти УРСР.

ЗАГОТОВКИ ДЛЯ КАПУСНИКА

— Професоре, поставте мені, будь ласка, трієчку!
— Рука не піднімається...
— Ну давайте я її сам поставлю!

* * *

— Професоре, можна я буду відповідати без підготовки?
— Дозвольте, шановний, але ви вже більше двадцяти хвилин готуєтесь!
— Так, але я все одно так нічого й не згадав!

— Куди біжиш?
— На екзамен!
— Так екзамен був вчора!
— Тому й біжу!

* * *

— Доведеться вам прийти наступного разу.
— Ви гадаєте, наступного разу я буду знати більше?!
— Не думаю, але, можливо, ви вже не будете таким розумним...

ДО СОЛОВ'ЇВ...

— Куди поспішаєте? Он хмара надходить! — застерігала молодиця, що поверталася додому.

Дощ полякав лише для годиться, зашипівши поодинокими краплями в полум'ї вогнищ, на яких уже бульнотіла наша.

— Справжня козацька! — хвалилися кашовари, переважно хлопці.

Дівчата ж поряджували «у хатах» — затишних галявинках, огороджених колами різнобарвних стрічок, що оперізували крайні дерева.

Невдовзі в чарівному куточку Чорного лісу, де вже вкотре відзначала день народження піонерії шоста школа, заяснілo казкове традиційне містечко, з десяти «садиб».

— Саме стільки у нас класів піонерського віку, — пояснили діти.

Поки домлівали каші, нагадуючи про себе духмяними пахощами, на галявині головного вогнища змагалися співаки, танцюристи, казкарі, гумористи. Особливо сподобалися усім виступи п'ятикласниць І. Ігнатьєвої, О. Андреєвої, О. Гуляєвої, які тепло, проникливо проспівали дві пісні, зокрема, «Музыка нас связала», семикласників В. Голубовського та С. Азарова, що виконали пісню «Літо» під акомпанемент гітари, восьмикласниці Н. Нікітіної, яка виступила з гуморесками, танцювальної групи третьокласників, що виконали танго.

По-різному виявили свою гостинність юні господині. Зустрічали хлібом-сіллю, візерунками зелених спецій прикрашали кашу, пригощали домашнім квасом, узваром.

В. ОСТРОВЕРХОВА.

м. Знам'янка.

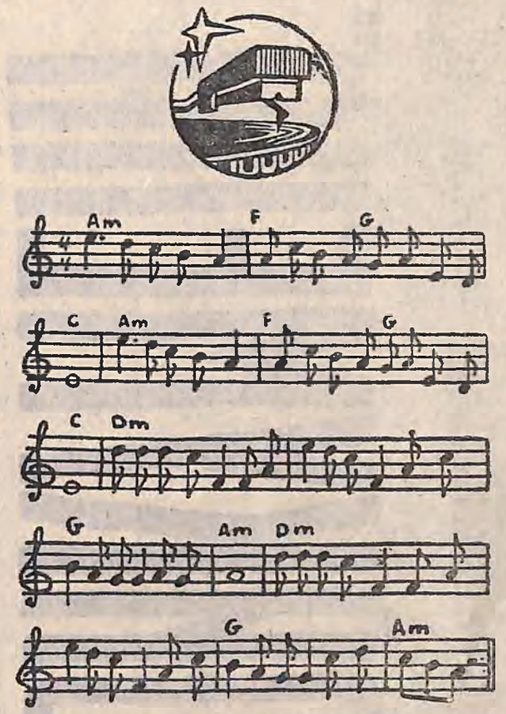

ЛАМБАДА

Ветер нам принес песню из далеких жарких стран,
Там, где царство грез, пляжи и бескрайний океан.
Ветер виноват в том, что, ритм подхватив,
Он по свету развеял мотив.
И чарует он, как тропический сон.
Подпевает нам аккордеон...
Ах, ламбада-ритм! Снова нам и снова повтори!
Ах, ламбада-ритм! Будем танцевать мы до зари.
Пальмы и цветы, и луна, и мечты
В этом танце сопутствуют нам.
Жажда красоты... Ах, ламбада, где ты?
С нами вместе поет океан.

(Русский текст Т. ВЛАДИМИРСКОЙ).

ЗАВАЛЮСЬ НА ЛОТЕРЕЇ!..

Пора літньої сесії — час, коли студенти «беруться за розум» і потроху задумуються, для чого вони ходять до інституту. Час, коли після довгого спокою відчувається деяке пожвавлення і починається інтенсивний процес надолуження прогалин у знаннях, а фактично — вивчення заново всього матеріалу. Сесія — два-три тижні, які з успіхом замінюють півроку напруженої праці викладачів.

Чи потрібна сесія взагалі? Чи не краще було б переводити студентів із курсу на курс, враховуючи оцінки протягом семестру? Можливо, саме завдяки цьому у студента виникне потреба постійно поповнювати свої знання, тим більше, коли від цього залежатиме стипендія?..

Думки студентів нашого вузу:

«Екзамени не потрібні, — вважає третьокурсниця факультету російської мови і літератури Світлана Волощук, — адже вони ніякою мірою не можуть показати справжнього рівня знань. Це — лотерея, де можна витягнути щасливий номер або ж навпаки. Крім того, немалу роль відіграє суб'єктивна думка викладача, його ставлення до того чи іншого студента...». «Не існує такої людини, яка б знала все, — говорить майбутній історик Сергій Шевко, — і при бажанні можна завалити кожного. Навіть якщо викладач буде приймати іспит, незважаючи на власні симпатії, це ще не гарантія від несправедливості. Наприклад: студент старанно працював протягом року, систематично готувався до практичних знань, читав додаткову літературу, а йому випадає питання, до якого він менше підготовлений. Результат — нижча оцінка. Вона, звичайно, справедлива, але нею оцінюється не весь курс, з якого складається іспит. Буває і навпаки: той, хто нічого не робив протягом семестру, одержує фальшиву «п'ятірку», дісташи щасливий білет. Немає ніякого стимулу навчатись постійно. Достатньо за одну ніч перечитати підручник і сподіватися на щасливий випадок. На мою думку, це «школярство» нікому не потрібне. Екзамени треба відмінити і замість них ввести залікові колоквіуми після кожної пройденої теми». Дівчина з факультету іноземних мов не схотіла назвати свого прізвища: «Недавно у нас у вузі дозволили вільне відвідування лекцій. Але деякі викладачі цього не хочуть визнавати і потім на екзамені роблять усе можливе, щоб студент, який не ходив на лекції, одержав незадовільну оцінку, навіть коли його знання повністю відповідають навчальній програмі. І що характерно, найзлопам'ятніші саме ті викладачі, лекції яких нецікаві і нічого нового не дають. Тому я категорично проти екзаменів». Думку про те, що екзамени не потрібні, поділяють студенти педінституту Лариса Коноваленко, Олександр Руденко, Світлана Олексієнко, Тетяна Гусєва та інші. Більшість із опитаних мною студентів зізналася, що йде на іспити з почуттям страху.

Думки викладачів:

Олексій Дмитрович БРАЙЧЕНКО: «Екзамен потрібен. Ті знання, що студенти одержують на лекціях і на практичних заняттях, часто мають розрізнений характер, де увага сконцентрована на одній або кількох проблемах, що розглядаються більш детально. Рівноцінно і послідовно вивчати весь курс немає змоги за браком часу. Підготовка до іспиту повинна систематизувати ці знання і об'єднати їх в одне ціле. Що стосується оцінок на семінарі, то я ставлюсь до них дещо скептично. На практичних заняттях студент може користуватися конспектом, і викладачу важко виявити його справжні знання і розумові здібності. Було б чудово, якби іспит приймав той викладач, що веде семінарські заняття, але, на жаль, сьогодні це просто неможливо...».

Леонід Васильович КУЦЕНКО: «У нас на філологічному факультеті впроваджується так званий «метод занурення», коли викладач протягом кількох тижнів повністю вичитує свій курс і зразу ж приймає екзамен. Після того, як студенти складуть його, вони «занурюються» в інший предмет і т. д. Це дає позитивні наслідки, але разом з тим виникає і багато ускладнень. Крім факультетських кафедр, є ще й загальноінститутські, робота яких не завжди узгоджена з нашим навчальним графіком, а тому ми змушені, складаючи розклад, враховувати також і їхні інтереси, а це не дає змоги використати прогресивний метод на повну силу. Було б прекрасно, якби кожен факультет мав хоча б по одному викладачу загальноінститутських кафедр, котрі повністю підпорядковувалися б тому плану, що ми розробляємо на себе...».

Іван Омелянович БУБЛИК: «За таких умов, в яких ми зараз [illegible]ацюємо, екзамен потрібний. Його можна б[illegible] б відмінити, якби на кожного викладача припадало не більше десяти студентів, що дало б змогу основну увагу приділяти індивідуальним заняттям. Взагалі я за блочну систему, коли студенти після кожної вивченої теми складають залік. Зараз в інституті багато баласту. Ця система дасть змогу позбутися його. Наприклад, якщо студент не склав заліки з двох «блоків», я маю повне право ставити питання про його відчислення. Таким чином у вузі залишаться лише ті студенти, які прийшли до інституту набувати знання, а не бити байдики. Вважаю, що кожен студент ще на першому курсі повинен отримати повний список тем, які він буде вивчати протягом усього навчання у вузі. Крім обов'язкових предметів, мають працювати факультативи, де студенти за бажанням зможуть оволодіти іншою спеціальністю або ж поглибити знання в окремо взятій галузі. Думаю, що добрим стимулом для потягу студентів до знань було б уведення платного навчання. Якщо людина заплатила, то вона мусить учитися, інакше навіщо їй витрачати кошти? За рахунок держави повинні утримуватися лише діти з малозабезпечених сім[illegible]

Питання «Бути чи [illegible] бути сесії?» лишається відкритим.

О. БОНДАР,
кореспондент газети «Радянський студент» Кіровоградського педінституту.

ЧИ СТРАЙКУВАТИМУТЬ СТУДЕНТИ?

У КІНЦІ травня в Тернополі пройшла республіканська студентська комсомольська конференція, в якій брали участь і кіровоградці. Докладніше про цей форум розповіла нашому кореспонденту секретар обкому комсомолу Людмила ЄГЕЛЬСЬКА:

— На конференції було 250 делегатів, серед них— делегати XXVI з'їзду комсомолу України від вузів і технікумів. Мета зібрання — організувати раду студентів у рамках комсомолу, вибрати членів ЦК ЛКСМУ від вузів і середніх навчальних закладів (квота для студентів— 7 чоловік), створити фонд допомоги студентам. Із цього всього вирішено лише питання про фонд. ЦК комсомолу зробив перший внесок: 100 тис. крб.

— Є вже спеціальний банківський рахунок!

— Поки що ні.

— Хто вноситиме туди гроші!

— Думаємо, Укрпрофрада, Мінвуз, інші бажаючі організації, приватні особи.

Щодо студради. Вона потрібна для того, щоб захищати інтереси студентів у «верхах». Були пропозиції створити: а) раду зі студентів-комсомольців; б) зі студентів з різними політичними поглядами; в) асоціацію студентів за професійними ознаками; г) спілку студентів при Верховній Раді УРСР (це була особлива думка 23 чоловік). Ми голосували за перший варіант, але не пройшов жодний, не набрав 50% + 1 голос.

Конференція прийняла звернення до Верховної Ради УРСР, де поставлено вимоги розширення самостійності навчальних закладів, вдосконалення навчально-виховного процесу, поліпшення студентського побуту. Створена спеціальна група, котра контролюватиме виконання цих вимог. Коли вони не будуть виконані до 1 вересня ц. р., то в 20-х числах вересня планується загальнореспубліканський студентський страйк.

— Ви схвалюєте цей захід!

— Підтримую, іншого виходу немає.

— Скажіть, будь ласка, про вимоги студентів конкретніше.

— Вони хочуть підвищення стипендій, 50-процентної знижки ціни квитків на театрально-видовищні заходи, цілорічний проїзд у транспорті за півціни, добровільність сільгоспробіт і студзагонів, автономії вузів, виділення з місцевих бюджетів грошей на гуртожитки.

— Як проходитиме страйк!

— Це ще треба визначати. Скоріше всього це буде символічна акція.

У Тернополі пропонували перейменувати ЛКСМУ на Спілку демократичної молоді України. Конференція не прийняла пропозицію, але вона разом з іншими передана в ЦК ЛКСМУ.

Кандидатом у члени ЦК ЛКСМУ ми пропонували Сергія Мехеду, секретаря комітету комсомолу педінституту, делегата XXVI з'їзду комсомолу. Та спрацювала масовість представництва інших регіонів — Львова, Дніпропетровська, Харкова, Сімферополя, Одеси, Вінниці. Їхні представники і пройшли.

У нас працювало 4 дискусійних клуби, де була помітна агресивна настроєність частини студентів проти комсомолу. Для себе ми з конференції винесли бажання організувати фонд допомоги студентам у нашій області.

МИ ДУЖЕ незадоволені надрукованою у вашій газеті заміткою про фотовиставку Дмитра Зюбрицького. Ми впевнені, що чоловікам подобаються знімки голих жінок, але, дорогі чоловіки, нам дуже соромно перед своїми батьками, братами, хлопцями. Під назвою зображення краси жіночого тіла з'явилося безстидство, безглуздя дівчат, які продають за гроші свою совість, які соромлять інших жінок. Дійшло до того, що чоловіки зрілих років, не соромлячись своїх дітей, обклеюють зупинки рекламними афішами «Еротика в живописі». Коли ми на зупинці здирали наклеєну Зюбрицьким афішу із зображенням голої жінки, то знайшовся молодик, який запитав нас: «А що, вже не будуть показувати голих баб»?

Навіщо в кінотеатрах міста з'являються такі кінострічки, як «Колись у Америці», «Маленька Віра», «Пляжні дівчата» та багато інших? Чого вони можуть навчити молодь? Хіба в цих кінострічках зображено чисту, вірну, сором'язливу любов чи повагу? І тому, коли повних дві години бачать голі зади безсоромних жінок, у юнаків з'являється думка, що всі дівчата та жінки нахабні, безсовісні, безчесні. І все частіше чути звернення до дівчат «корови, кози» та інші.

Шановні наші чоловіки, чи була у вас думка — а що, коли з'явиться фотоконкурс під назвою «Містер фото-90» і ваші колеги будуть на знімках виставлені з повною вашою прикрасою? Поважайте нас трохи. Ми дуже вас просимо випроваджувати з нашого міста таких гостей, як Зюбрицький, та художників Еротики.

Віднесіться до нашого листа з повагою, а не як з гумором.

ДІВЧАТА.

Шановні дівчата! Ми розуміємо, що дивитися на оголених жінок і фільми на зразок «Одного разу в Америці» та «Маленька Віра» вам неприємно тому, що ви ніколи нічого подібного собі не дозволяєте. Ніякого пляжу, ніяких обіймів. Але в своєму обуренні ви трохи образили кінематограф. Він постійно видає зразки тієї цноти, яка вам до вподоби. Візьміть індійські фільми. Їхні герої у чому на роботу ходили чи на кухні поралися, у тому й спати вклалися. Все, крім обличчя, рук і п'ят, заштоpено, застібнуто й замасковано. Закохані у кращому випадку руки на плечі один одному покладуть. Ніяких поцілунків для них не існує. Жінка в купальнику — надзвичайна подія.

Але як і на сонці є плями, так і ці зразкові стрічки не вільні від недоліків. Іноді героїні, включаючи немічних бабусь, одягаються так, що все заховано, а півживота надворі. Просимо не картати їх за розпусність. Їм просто нестямно жарко — зими у Індії немає.

За роздягнених «місіс» платять гроші безсоромні мужчини, а хто ж із таких дівчат, як ви, віддасть кровного карбованця за споглядання не завжди потужних чоловічих торсів чи волохатих ніг! Тому пропонований вами конкурс «Містер фото», гадаємо, приречений на фінансовий крах...

«ВІТРИЛА».

«ВАЖКИЙ» УЧИТЕЛЬ? НІ, ЙОМУ ВАЖКО

В аспекті надзвичайно важливої теми, що підняла газета, друкуючи інтерв'ю з Л. І. Кондратенко, хочу зупинитись на практиці формування колективу класу.

Ми звикли до гігантських масштабів. Нас влаштовує такий «колектив», який забезпечує дисципліну й порядок у школі і поза нею. Якщо збоїв немає, то все гаразд. А як почуває себе в цьому конгломераті характерів, темпераментів і навіть світоглядів окрема дитина? Чи відчуває вона себе не тільки «гвинтиком», але й рівноправним членом цього колективу? Чи можна говорити про те, що у цьому на 50 чи на 80 відсотків винні вчителі? Гадаю, при такому підході ми знову змушені будемо повернутись до рецептурної педагогіки.

Отож перше й головне. «Важкою» є сама система виховання молодої людини. Усі відповідають за виховання школяра— батьки, вчителі, комсомол, органи самоврядування і т. п., а конкретно... Безумовно, перш за все це сім'я. Але ж ми знаємо, що сім'ї бувають різними.

Ясно, що загальношкільний колектив, маючи важливу функцію зв'язну особистості з суспільством в цілому, не в змозі дійти до кожного, особливо в школах-гігантах, де, як правило, понад тисячу учнів, заняття у дві, а то й навіть у три зміни. Зробити це може лише первинний колектив. Саме тут може бути реалізований принцип, про який так багато написано: «Один за всіх і всі за одного». Але для цього колектив має мати певний рівень розвитку, необхідні умови, відповідну структуру. Чи відповідають таким критеріям шкільні класи? Ні. Чому?

Клас, як правило, розпадається на декілька неформальних груп (по 3—7 чол.), між якими окрема особистість дуже легко губиться. Та й самі ці групи можуть мати (і мають!) інколи негативну спрямованість.

У колективі однолітків практично відсутній такий важливий механізм виховання та соціального наслідування як передача досвіду від старших поколінь молодшим.

З точки зору самоврядування він (колектив) майже некерований, і лідеру класу важко ефективно керувати. Нарешті, клас практично функціонує тільки в стінах школи, поза нею особистість випадає з поля зору колективу.

Колектив класу, школи, інституту і т. п. — шаблон, від якого час відмовитись. Ми повинні переглянути структуру первинного колективу. Ось що писав А. С. Макаренко:

«Я працював у Крюківській залізничній школі. Школярі жили в сім'ях. Я організував бригади учнів за територіальною ознакою. Всі керівники бригад кожного ранку віддавали рапорт про те, що робиться в дворах, як поводять себе учні, члени бригад. Наказом я періодично призначав огляд, на огляді були присутні, крім мене, старости класів. Я приходив до двору, бригада була вишикувана, і я з членами бригади обходив квартири, де жили учні моєї школи».

Свою знахідку — об'єднання дітей у різновікові загони (РВЗ) великий педагог, як відомо, застосував у навчально-виховних закладах інтернатського типу — колонії ім. М. Горького та комуні ім. Ф. Дзержинського.

Перевага РВЗ у тому (і це головне), що він може з успіхом виконувати складну роль інструмента безпосереднього дотику до особистості, яку, в принципі, не може грати шкільний клас, функція якого, перш за все, в реалізації навчальних цілей. Кількісний склад загону, за Макаренком, від 7 до 15 чоловік. На чолі — командир із найстарших членів загону, який користується авторитетом у молодших. Все це забезпечує повне управління колективом. Поле діяльності РВЗ — місце проживання членів загону. Але багато вони можуть робити у школі, у класі, у трудовому об'єднанні, спортивній секції та ін.

Зберігається ще одна надзвичайно цінна річ— традиції. З випуском старшокласників первинний колектив не розпадається, а продовжує жити й розвиватись, оскільки носіями нагромаджених традицій стають діти наступних поколінь.

Нарешті, «важкі» і «легкі» учителі мають змогу зосередитись на складніших і тонших нюансах виховання, розвитку здібностей дітей з урахуванням їхніх індивідуальних особливостей.

Безумовно, радикальна перебудова структури первинного колективу відразу приводить до виникнення цілого ряду серйозних практичних питань, які потребують оперативного вирішення. Зокрема, виникає необхідність перебудови традиційної структури первинних комсомольських та піонерських осередків (вони мають створюватись на базі РВЗ), перегляду виховних функцій педагогів у школі тощо. Деякі з них давно з успіхом вирішені дослідним шляхом. Решта буде вирішена, якщо за справу взятися серйозно. Чи знайдуться такі серед «важких»? Певен, що так.

І. ДОБРЯНСЬКИЙ,
старший викладач педінституту, кандидат наук.
м. Кіровоград.

ДАВШИ КЛЯТВУ ГІППОКРАТА

«ТРЕБА БУТИ ДОБРИМ ВІД ПРИРОДИ»

Зайшла в ординаторську і стомлено сіла, а вірніше, впала на канапу.

«Все. Відключитися. Забути».

Від п'ятигодинного стояння біля операційного столу заніміли ноги, чужими стали руки.

«Ху, нарешті все позаду. І минулося начебто благополучно. Немовля житиме. Й мама також».

Ще боялася вірити сама собі, але десь у глибині душі пульсувала радісна жилка. Ось через півгодини вона знову підійде до жінчиного ліжка, зміряє тиск, заспокоїть її, підтримає добрим словом, а потім принесе їй маля...

Таких ситуацій в акушера-гінеколога Новгородківської райлікарні Ірини Скоробагатько не так уже й мало. Але всі їх неможливо поставити в один ряд, бо кожну треба переживати заново і окремо.

ЗУСТРІТИСЯ з Іриною з першого разу мені не пощастило. На перешкоді стало оте неспокійне лікарське життя з його непередбачливістю. А наступного ранку я вже була в ординаторській акушерсько - гінекологічного відділення. Чекаючи, поки молода завідуюча цим відділенням закінчить ранковий обхід хворих, мала можливість трохи пройнятися обстановкою, яка тут панувала. Зі смаком підібрані шпалери створювали затишок. На підвіконні — канни, периста традесканція. А на столі — піони. Закипає електрочайник. Ось зараз покотить клубоччям пара з-під кришки. Та в цю мить до ординаторської заходить Ірина, молода вродлива лікарка, котра, привітно посміхнувшись, починає розмову ще з порога, гасячи цим деяку мою розгубленість.

— Чому саме лікарем стала? Звучить досить банально, але «завдяки» своїм дитячим хворобам. Думала, виросту і щось таке зроблю, аби ніхто не потерпав від грипів і радикулітів, не страждав від різних невиліковних хвороб. Одним словом, вірила, що зроблю маленьку медичну революцію.

Сміється.

— А якщо серйозно, то зараз складно про це судити. А чому саме за цією спеціальністю? Важко сказати, та тепер іншої і не взяла б. Акушерство — це, по-моєму, найжиттєвіша галузь медицини, бо все може змінитися, а діти як народжувалися так і народжуватимуться, продовжуючи рід людський. Це велике щастя — знати, що ти уже вкотре допомогла з'явитися на світ маленькій людині, яка виросте і стане, можливо, академіком, а можливо, таким же лікарем і рятуватиме завтрашнє покоління від різних болячок і напастей.

— Що запам'яталося вам з інститутських років?

— Студентство — це свято, молодість, безтурботність. А запам'яталися вперше самостійно прийняті пологи. Хоча це було якось автоматично, бо поруч були викладачі.

— Як ви уявляли свою роботу, умови і як склалося насправді?

— Умов ніяких. Тільки складності. У підручниках так, а в житті інакше. Маю на увазі професійні проблеми. Все треба заново перевідчути. Цього не можна пояснити. От в лікарських оповіданнях Булгакова якраз і передано з великою точністю всі почуття і відчуття медика.

А відносно інших проблем, то на початку трудової діяльності Ірина Скоробагатько відчула їх одразу. Вона називає ці проблеми загальнолюдськими. Бо й сьогодні молоді спеціалісти-медики, як і п'ять-десять років тому, зазнають митарств із житлом. А тому й не дивно, що в лікарні велика плинність кадрів. Приїдуть молоді спеціалісти, як правило, сімейні, «відбудуть» вказаний строк і, по суті, тільки ставши на ноги як практики, від'їжджають у пошуках влаштованого побуту. Судити їх, мабуть, за це не слід. Бо з квартирами в Новгородці таки тугувато.

— Ось зараз, приміром, — каже Ірина, — житла гостро потребує молода сім'я Тимчуків (він — терапевт, вона — акушер-гінеколог), акушер-гінеколог Теймураз Качухашвілі (до речі, він тривалий час не може забрати дружину з дитям, бо немає умов), дитячий лікар Чалов, хірург Щуровський, багато медсестричок — всі вони мешкають нині в гуртожитку СПТУ № 36. Спасибі велике його директорові Л. М. Косяченку, що він нам усім дав там притулок.

Біля райлікарні зводять будинок малосімейного типу. Але чи вирішаться завдяки йому житлові проблеми для медпрацівників? Це питання ставить перед собою чи не кожний безквартирний медик. Ірина в цьому плані категорична:

— Вирішаться тільки мінімально.

Та не лише це турбує нині молоду лікарку. На першому плані все ж — робота, якій Ірина віддається сповна. Посада завідуючої акушерсько-гінекологічним відділенням не з легких. Очолила дівчина цей колектив років із п'ять тому. Чесно кажучи, тоді на її плечі звалилася надто важка ноша: недоброзичливий морально-психологічний клімат, недостатнісь обладнання, малий досвід роботи, плюс велике перевантаження: (сама вела пологове відділення і гінекологію, прийом хворих, численні папери) — все це накладало свій відбиток і на роботу, і на особисте життя. Та змалечку звикла до дисципліни і порядку, адже виросла в сім'ї військовослужбовців. Тому поступово втягувалася у нелегкі щоденні клопоти.

Тепер у очолюваному нею колективі доброзичлива обстановка, ніхто ні з ким не розмовляє на високих тонах, дещо поліпшилася матеріальна база, колектив йде в числі передових у райлікарні.

— Все, що я можу, — я роблю, — каже Ірина. — Решта від мене мало залежить. Взяти хоча б обладнання. Не кажу вже за якесь там «супер». Уявіть собі, для нас було справжнім святом, коли ми одержали новий термостат, простіше — сухожарну шафу. А скільки ще довелося попоїздити, аби «вибити» елементарні інструменти і деяке обладнання для пологового будинку...

І далі продовжує:

— Бути хорошим лікарем, маючи навіть червоний диплом, але мінімальні практичні навики, дуже важко. Доводилося перечитувати купу літератури, щоб, виходячи з конкретних умов, зробити (і вдало!) операцію, прийняти ускладнені пологи, словом, врятувати людині життя.

Довго пам'ятатиметься той найперший в її житті нічний виклик, коли тільки-но почала працювати в районній лікарні. Ускладнені пологи. Сама, один на один із людським болем, із жахом і надією водночас, до ранку боролася вона за так важко народжуване життя. І таки вистояла. Все обійшлося. Але ту першу жінку, яку вирвала з пазурів смерті, вже не забуде ніколи, навіть якби цього хотіла.

— Всяко буває. Та й дорисанню вагітності, якщо врахувати дитячу смертність за тими ж стандартами, чесне слово, стає боляче. У розвиток медицини треба вкласти значні кошти, аби щось зрушити в цьому плані.

— Ви часто їздите до мами?

— Не дуже. Більше по святах. Писати не люблю, але часто телефоную додому. Та все ж люблю зустрічі, щоб дивитися в очі.

— Чому?

— Тому, що вони — дзеркало душі, і в них як у дзеркалі — видно все.

Скрип дверей — зайшли Іринині колеги, такі ж молоді лікарі. Вони швидко підключилися до нашої розмови, що одразу перетворилася на дискусію.

— Ми не хочемо дитячої смертності, — каже отоларинголог Юрій Хмельницький. — Ми не хочемо материнських сліз, та що можемо зробити, коли жінка, якій через тиждень-два йти в декретну відпустку, вимушена працювати на важких, часто шкідливих роботах, маючи навіть спеціальну довідку від лікаря для надання їй нормальних, легших умов. А керівник відмовляється переводити на таку роботу. Каже, нема. От і тягають жінки бідони на фермах, мішки на токах. А як наслідок...

Ірина «зачіпає» діагностику. Бо найголовніше — встановити точний діагноз, а тоді вже лікувати. Скільки ще тут невирішених питань. Найперше — звичайно, обладнання...

Ординаторську жартома ще називають молодіжним центром. Тут у вільний від роботи час збираються молоді лікарі — вирішувати проблеми відпочинку, поділитися новинами чи просто попити чаю. І послухати один одного.

Ірина часто категорична у своїх судженнях. Але іншою її вже тут не уявляють. Якщо треба постояти за діло — не поступиться нізащо.

— Ми часто працюємо поруч, — каже головний лікар райлікарні О. І. Нестройний, — я анестезую, а Ірина оперує. Скажу, не ображаючи інших акушерів-гінекологів: вона найбільш мобільна. До того ж не консерватор, що грає неабияку роль у медицині. Вичікувальні методи лікування — ось до чого найчастіше вдається Ірина. І операцію проводить тільки у виключних випадках.

У спілкуванні з іншими дівчина тримається золотої середини. В неї грамотний, унікальний підхід до будь-якої справи. Сьогодні в медицині дуже важко — немає цього, не вистачає іншого. І часто навіть не передбачається в майбутньому. Тому доводиться більше надіятися на ентузіазм і природжене вміння. На щастя, природа наділила молоду лікарку саме такими рисами.

Вона збирається вступати на навчання в спецклінординатуру. Вірю, що вступить (хай їй щастить). З іншого боку — для лікарні дуже нелегко втрачати такого спеціаліста. Та треба вчитись і, незважаючи ні на які труднощі, рятувати людей, повертати їм здоров'я і радість материнства.

МИ ЩОДНЯ говоримо і чуємо про різноманітні кризи, до яких за десятки років дійшла наша держава. Не все гаразд із політичними ідеалами, важко прогнозується економічне становище. Та для мене найстрашнішою уявляється людська криза, коли зникне доброта, щирість, бажання кинутися на допомогу людині, не цікавлячись її національністю і політичними переконаннями.

Усі ми приходимо в цей світ крихітними безпомічними немовлятами— у столичних інститутах і маленьких лікарнях. Бачачи поряд із собою привітні обличчя лікарів і медсестер, майбутні мами знають, що за життя нової людини вони будуть боротись удвох. Тому, думаю, що тим, хто народжує у новгородківській районній лікарні, пощастило. Ірина Скоробагатько та її колеги роблять все можливе, а часом і неможливе, аби зменшити муки пологів, допомогти зболеній жінці повірити у те, що все буде добре і, почувши сердитий крик ще одного маленького громадянина, повірте, радіють не менше, ніж щаслива мати.

Яка це все-таки важка робота — допомогти людині з'явитися на світ. І вдячна.

К. ГОРЧАР.
смт Новгородка.

Коли ви на демонстрації побачите людину, котра несе портрет або плакат, знайте: вона заробляє відгул.

Із сатиричних монологів Євгена Петросяна.

«...Весілля як такого не було, спиртних напоїв також, усе було спокійно, музика в кімнаті грала тихо, ми не порушували порядку і спокою в гуртожитку. Ніхто з мешканців навіть не знав, що тут щось робиться. Була десята година вечора, гості почали вже розходитись, коли це в кімнату вривається...».

Щоб розібратися докладно в біді Олени Пузик, описаній нею у листі до редакції, я поїхала в Олександрію, пішла в гуртожиток радгоспу-технікуму, пролізла на поверх крізь дверну дірку, на місці якої колись було скло, і опинилася в товаристві дівчат, котрі почали з розповіді про зіпсоване весілля, а закінчили... Про це мова піде у главі

ДВАДЦЯТЬ ПОРОЖНІХ ЧАРОК

Довго чекали женихового батька, їхати йому далеко. Коли добрався, вже пізно було шукати зал для торжества, тож зібралися в гуртожитку в нареченої. Були ще її батьки, подруги, кілька товаришів нареченого. «Пили тільки пиво», — уточнює Олена. — Десь о 20.30 прийшла комісія, подивилася, сказала «Гуляйте» і пішла. Коли це вривається класний керівник Марія Степанівна Собко і кричить: чому в їдальні весілля не робили? Потім появляється завуч (її чоловік) і теж кричить: геть сторонніх звідси, прибирайте зі столу, знімай із себе все (це про весільне вбрання). Розігнав усіх, мої батьки мусили їхати додому, в Кривий Ріг, о четвертій ранку»...

Ліля Каїш, Люда Бережна, Наталя Васильєва, Світлана Єременко, Світлана Усик, Лариса Мотайленко, Раїса Кацевич, як тільки заходила мова про когось із педагогів, кидали репліки про порядки в технікумі та гуртожитку:

— Перевіряють кімнати, можуть зайти, якщо двері відчинені, і картинки зі стін позривати...

— На актресолі зазирають — чи там хлопці не сплять...

(Я подивилася на антресоль. Там успішно міг би сховатися хлопець років трьох).

— Не прийдеш на спортзмагання — можуть позбавити стипендії...

— О шостій сорок п'ять у дворі зарядка, силою виганяють на неї, іноді в нічних сорочках...

— Примушують вантажити сміття на причеп. А колись його підпалили прямо у нас під вікнами... Там пацюки здоровенні бігають.

— Перед парадом маршируємо до втрати пульсу. Не підеш на парад — погрожують зняттям стипендії. Мені прапора важкого дали; не понесеш, кажуть, завтра тебе в технікумі не буде.

— До туалету ходити треба з парасолькою — тече зі стелі, гарячої води немає, фарбуємо кімнати за свої гроші...

— Відпроситися додому важко. Щоб мати відгули, здаємо кров. Так ті дні ще й не забереш, коли хочеш...

Кращі роки життя минають у нерівному двобої з побутом і чужою волею. Дещо сприймається як неминучий тяжкий хрест (бо більшість так живе). Про дещо розповідається наче й спокійно, та слухаєш і думаєш, що таке не минає безслідно ні для психіки, ні для характеру, ні для світогляду. Навіть у юні роки, коли рожеві фарби переважають над чорними.

— У нас проводяться медогляди і лікарі повідомляють викладачам, хто вагітний. Одну дівчину виявили, викликали домашніх, потім того клопця...

«Проведена робота» скінчилася тим, що дівчина через квилювання потрапила в лікарню і появи немовляти в гуртожитку можна вже було не боятися...

Марія Степанівна Собко уточнила цю історію:

— Вони зостаються вагітні, а заміж їх не беруть. Мені їх шкода! Я сама викликала батьків і хлопця. Як закінчить він школу, будемо женити!

Із майбутнього весілля ми перейшли на минуле:

— Олена сказала комісії, що я дозволила проводити весілля в гуртожитку. Як я могла без погодження з адміністрацією це дозволити?

«Навела» класного керівника на «шлюбну» кімнату згадана вже комісія. Це, як сказали її члени — голова профкому технікуму Т. М. Шевченко і секретар комсомольської організації В. Коновалов, — був плановий рейд по перевірці санстану й самопідготовки.

— Ми побачили там солдатів -

(Жених — військовий).

— А в коридорі, — продовжила Тетяна Миколаївна, — стояли учні й дорослі у хорошому сп'янінні — запах був. На столі помітила 20 маленьких чарочок, порожніх. Нам сказали, що класний керівник це дозволила, от ми їй і подзвонили...

— Гуртожиток для того, щоб жити, вчитися й відпочивати, а не весілля справляти, — підсумував В. Коновалов.

— Класний керівник питала батьків, чому вони не в Кривому Розі святкували або не в кімнаті для приїжджих. Могли б їм комсомольське весілля зробити. А Олена грубіянила, кричала, що в своїй кімнаті що хоче, те й робить.

Ще Олена тицяла якусь посудину: «Понюхайте, що ми п'ємо — кисіль!».

Секретар партбюро технікуму О. М. Сімочкіна в бесіді зі мною часто питала: «От уявіть собі, що ви викладач, що б ви зробили в цьому випадку?».

Добре. Я викладач у ситуації з весіллям. У гуртожитку «сухий закон», а там підозрілий посуд бряжчить, музика, гучні розмови, та ще і мною прикриваються, нібито це благословила, а я ні сном ні духом... Я б підкликала батьків нареченої і тихенько, в куточку, попросила простежити, щоб усе було «як у кращих домах» — тихо, спокійно, мирно. У разі неприємностей відповідатимуть Олена і подруги.

Тобто «розбиралася» б із дівчиною заднім числом, якби, не доведи боже, щось трапилося. А якби нічого — то щасливого подружнього життя!

А тепер для рівноваги треба уявити себе в становищі іншої сторони. На місці Олени я сказала б, що в даний момент дуже зайнята і прошу перенести розмову на потім. Не стверджую, що була б при цьому абсолютно врівноваженою.

Втім, це зараз я така хоробра й суверенна. А будь я ученицею, над котрою висить загроза: 1) лишитися без стипендії; 2) бути вигнаною з гуртожитку; 3) бути виключеною з технікуму — якої б заспівала?

Але буквально через хвилину потрапила в компанію, котра була настроєна небоязко і навіть наступально.

«НАТЯКАЛА, ХТО НЕ ДІВЧИНА!»

Група 3-21 пошурхотіла по рядах, і мені на стіл вляглися папірці — скарги на класного керівника Н. П. Луценко. Скупі слова про її грубість видалися недостатніми, прошу конкретизувати. Голоси лунають із різних кінців аудиторії:

— Приїхала в село і каже моїм батькам: якщо хоче дочка вчитися в технікумі, хай іде на демонстрацію...

— Смикає, книгою б'є, головою об парту, в баранячий ріг погрожує скрутити...

— Скликала батьків на збори, а сама не з'явилася, прийшов завуч і став про Прибалтику й політику розказувати.

— Після медогляду приходила і говорила, хто не дівчина...

— Прямо прізвища називала? — я не повірила.

— Та ні... Натякала. Дивилася якось так...

— Матюкала нас...

— Невже! — знову не вірю. — Може, просто брутальні слова говорила?

— Ні. Такі, як в анекдотах!

— Я сказав, що не хочу йти на першотравневий парад, то Ніна Павлівна примушувала писати пояснювальну, що нібито я проти Комуністичної партії...

Педагоги розуміюче перезирнулися, почувши про неприйняття групою класного керівника:

— Знаємо, чого це вони збунтувалися. І вони знають, що винні, отож аби уникнути покарання, вирішили самі скаржитися, — сказала О. М. Сімочкіна.

З допомогою Олени Микитівни, Н. П. Луценко, Т. М. Шевченко і В. Коновалова я з'ясувала, де група согрішила.

Керівництво технікуму разом з активом груп вирішило так: учні йдуть на Першотравневу демонстрацію і за це одержать відгул 5 травня. Хто не піде — будь ласка, 5-го на заняття. Хто не з'явиться ні 1-го, ні 5-го, відпрацює додатковий день. Група 3-21 цю джентльменську угоду не виконала і прогуляла 1-ше і 5-те.

Чим же той додатковий день страшний, що учні так його бояться?

— А вони ж не знали, що покарання буде саме таке, бо визначили ми його 6 травня, коли з їхніх активістів нікого не було...

Ви вловлюєте? Батіг і пряник. Якщо поміркувати — і те й інше не заслужене. Де записано, що треба в колонах і з транспарантами? Де вказано, що за це треба винагороджувати звільненням од занять?

Та домовленість була, її порушено, і щоб якось виправдатися, треба навести вагомі аргументи. Якщо вибір випав на класного керівника, то щось зі звинувачень має бути правдою? Чистий вимисел ніхто не сприйме.

— Ніна Павлівна дуже вимоглива, а хто з дітей це любить? — говорили її колеги. — Може, про баранячий ріг і сказала...

— Буваю нестримана,— згоджується сама Н. П. Луценко. — За «недівчат» — неправда. І я не примушувала писати, що нібито учень проти партії, а просто просила пояснити, чого він не хоче йти на парад. На збори батьків не прийшла, бо була схвильована з стосунками з групою і боялася, що зірвуся. І ніколи не матюкалась.

— А чого ви, — це до мене, — не попросили учнів, щоб вони написали вам ті слова?

— О ні, то вже даруйте. Я їх (як і кожен) на парканах начиталася і в транспорті та чергах наслухалася. Написати можна що завгодно. Однак чомусь же не скаржаться на брутальність інших викладачів! Розмову про це поглибити не вдається, бо співрозмовники раптом насторожилися:

— А чого ви взагалі сюди приїхали і хто вас повів до учнів?

Напередодні приїзду було кілька дзвінків (із паузами та недомовками) од викладача технікуму Г. В. Романенко: «Тут таке робиться, таке... Приїдьте і самі побачите». Потім Галина Володимирівна появилася сама, привезла листа від О. Пузик. До учасниць весілля і в групу 3-21 водила мене теж вона. І брала участь у розмові, пригадуючи той чи інший епізод.

А-а-а, тоді нам усе ясно! — за цим тоном чітко проглядало: «Вона сяка-перетака».

Яка? «Їй подобаються скандали. До неї додому постійно студенти бігають. Ну хай хлопці, а чого дівчата? Що за панібратство? Повинна ж бути субординація».

У Галини Володимирівни свої претензії. Вона вважає, що моральний клімат у технікумі погіршується, зокрема, тим, що там викладають кілька подружніх пар...

Шановні учні й учениці своїми «досягненнями» в навчанні та поведінці самі добре вміють скручувати в ріг учительські нерви. І я не дуже розумію, чому до всіх неминучих складнощів процесу навчання й виховання старшим треба придумувати ще й нові? Мене особливо непокоїть (і не тільки в цьому навчальному закладі) вторгнення, іноді безцеремонне, в позаучбове, в тому числі інтимне життя учнів.

«Мій дім — моя фортеця». Гуртожитку, на жаль, це мало стосується. Ах, тут вам не вдома, а на державній жилплощі? Багато з нас живуть у державних квартирах, і як би ми відреагували, коли б у двері ломилася комісія — розбиратися, чи не ганяють по столу таргани і чи не заросли мохом тарілки? В гуртожитках же санстан перевіряють і по-іншому.

— Дивіться! — задерла футболку до вух одна учениця. — Прийшли і кажуть, що у нас брудна спідня білизна. А я їм ще й брюки зняла — дивіться, чиста!

Недавно в редакції пролунав міжміський дзвінок: «Знаєте, вони ще дужче взялися за діло», — у знайомому вже стилі недомовок повідомляла Г. В. Романенко. Та мені, відверто кажучи, здається недоцільним і далі вникати в перебільшені з обох боків претензії і образи. Що то поможе? Хіба одержимо зайвого листа з протестом: «Кореспондент не розібралася, підійшла необ'єктивно...».

Правда, дівчата в гуртожитку казали, що після минулорічної статті в «Молодому комунарі» про конфлікт учня з педагогами було виплачено стипендію всім, із кого раніше її зняли...

Н. ДАНИЛЕНКО,
спецкор «Молодого комунара».
м. Олександрія.

«Будемо знайомі»

Тим, хто шукає друга або супутника життя віком від 18 до 75 років, стане в нагоді кооператив служби сім'ї «Будемо знайомі» (м. Олександрія).

Для тих, хто шукає друзів: кооператив створює банк-картотеку за інтересами, абоненти мають змогу вести листування з однодумцями з педагогіки, мовознавства, історії, вивчення лікарських рослин, службового собаківництва, туризму, з обміну книгами або предметами колекцій.

Плата за користування картотекою за 1 рік — 5 крб.

Для тих, хто шукає супутника життя: кооператив приймає заяви для друкування в збірнику — оплата 25 крб. (прізвище, ім'я та по-батькові, домашня адреса не друкуються).

У бюлетені — оплата 10 крб. (прізвище, ім'я та по-батькові, домашня адреса не друкуються, але вміщується фото).

Бажаючим скористатися послугами кооперативу необхідно:

1. Заплатити поштовим переказом за послуги на рахунок 000461287 в Олександрійському відділенні Агропромбанку, МФО 323022, індекс — 317900.
2. Квитанцію наклеїти на лист з домашньою адресою.
3. Написати заяву.
4. Квитанцію, заяву та 10 конвертів з домашньою адресою надіслати за адресою: 317908, м. Олександрія-8, а/с № 30. Кооператив служби сім'ї «Будемо знайомі».

Зразок заяви:

Я, _____, рік
прізвище, ім'я, по-батькові

народження, домашня адреса, прошу занести до картотеки або надрукувати слідуюче: далі дані про себе та того, з ким хочете листуватися.

На всі листи, що надійдуть на мою адресу, відповім обов'язково у культурній та поважній формі.

Дата: Підпис:

Кіровоградський будівельний технікум імені Героя Радянського Союзу В. Є. Колісниченка

ОГОЛОШУЄ ПРИЙОМ УЧНІВ

для підготовки техніків-будівельників-технологів по спеціальності будівництво і експлуатація будівель та споруд.

До технікуму приймаються на перший курс денного відділення особи, які закінчили неповну середню школу, на другий курс денного та вечірнього відділень особи, які закінчили середню школу.

Вступні екзамени — з російської (української) мови письмово (диктант), математики (усно).

Особи, які нагороджені по закінченні середньої школи похвальною грамотою за особливі успіхи у вивченні літератури або математики, звільняються від складання вступних екзаменів з цих предметів.

Без вступних екзаменів до технікуму зараховуються:

особи, нагороджені золотою (срібною) медаллю по закінченні середньої школи;

особи, які закінчили неповну середню школу із свідоцтвом з відзнакою;

випускники середніх професійно-технічних училищ, які отримали диплом з відзнакою;

офіцери, прапорщики, мічмани, звільнені в запас з Збройних Сил СРСР, а також особи, до них прирівнені;

60 процентів від плану осіб, які закінчили школу з оцінками «4» та «5».

Поза конкурсом зараховуються:

особи, які мають дворічний виробничий стаж;

військовослужбовці, звільнені з дійсної служби в запас протягом двох років після звільнення.

Прийом заяв на денне відділення з 1 червня по 31 липня, на вечірнє відділення — з 3 травня по 15 вересня.

До заяви додають:

документ про освіту (оригінал),

довідку про стан здоров'я (форма № 086/у),

чотири фотокартки 3х4 см,

виписку з трудової книжки (для осіб, що мають виробничий стаж).

Вступні екзамени з 15 липня по 25 серпня, на вечірній відділ — по 25 жовтня.

При технікумі працюють гуртки художньої самодіяльності, науково-технічної творчості та спортивні секції.

Вступаючі учні денного відділення одержують стипендію на загальних підставах.

Звертатися: **316050, м. Кіровоград, вул. Уфімська, 6.**

Кіровоградське СПТУ № 2 імені Героя Радянського Союзу О. С. Єгорова

оголошує прийом учнів на 1990—1991 навчальний рік

Училище готує кваліфікованих робітників, які закінчили 9 класів загальноосвітньої школи з таких спеціальностей:

муляр-монтажник сталевих і залізобетонних конструкцій; електрозварник (юнаки),

маляр (будівельний); штукатур (юнаки і дівчата),

лицювальник - плитковик; штукатур (юнаки і дівчата),

столяр (будівельний): тесляр; паркетник (юнаки),

лицювальник-плитковик; мозаїст (юнаки і дівчата),

електрогазозварник (юнаки),

електрослюсар (будівельний)—юнаки, кухар.

Учні забезпечуються чотириразовим харчуванням, двома комплектами одягу, посібниками, їм надають місця в гуртожитку. Під час практики вони одержують 50 процентів від заробленої ними суми.

Училище розташоване в сучасно оснащених приміщеннях. Створено всі умови для занять в гуртках, спортивних секціях, клубах за інтересами.

Учні, які закінчать училище на «4» і «5», направляються для подальшого навчання до вузів і технікумів.

Початок занять — з 1 вересня.

Прийом документів — з 15 березня.

Вступники подають:

заяву на ім'я директора училища,

автобіографію,

документ про освіту (оригінал),

свідоцтво про народження або паспорт,

довідку з місця проживання та про склад сім'ї,

медичну довідку (форма № 086/у),

шість фотокарток 3×4 см.

Адреса: **316026, м. Кіровоград, вул. Червонозорівська, 23.** Телефони: 7-14-17, 7-12-81, 7-12-72, 7-34-71, 7-12-21.

Їхати автобусами №№ 102, 114 до зупинки «Вул. Мічуріна» або тролейбусами №№ 1, 2, 6 до зупинки «Завод «Буддеталь».

Марафон стартує

ШАХОВИЙ КЛУБ «КАЇСА»

Дорогі друзі! Сьогодні ми розпочинаємо наш новий конкурс. Як завжди, двічі на місяць ми будемо пропонувати вам для вирішення по чотири завдання. Як і раніш, переможців чекають дипломи «МК». А чому марафон? Тому, що наш конкурс триватиме до Новорічних свят.

Отже, новорічний марафон стартує.

ЗАВДАННЯ 1

Білі: Крg3, Тf4, Се7, Кb4, Кg5, п.п. с6, f2, g4 (8).

Чорні: Кре5, Сb2, Сd7, Кс5, п. с4 (5).

Мат у два ходи.

ЗАВДАННЯ 2

Білі: Крd2, Фа4, Тb6, Кd7 (4).

Чорні: Кра8, Сс8, п.п. а7, b7, с7 (5).

Мат у два ходи.

ЗАВДАННЯ 3

Білі: Крd1, Фb6, Тb5, Тg5, Се5, Сf1, Ка7, Кс6, п.п. с2, с6 (10).

Чорні: Крd5, Фh8, Тh7, Сс3, п.п. е7, f4 (6).

Мат у два ходи.

ЗАВДАННЯ 4

Білі: Кре4, Фg8, Ка8, п.п. с7, d7 (5).

Чорні: Крb7, Ка7 (2).

Мат у два ходи.

Термін вирішення наших завдань — 10 діб з дня публікації.

ДО ВАШОЇ БІБЛІОТЕКИ

В книзі міжнародного майстра неодноразового чемпіона Білорусії В. Дидишка «Логіка сучасних шахів», яка вийшла у мінському видавництві «Полум'я», по-новому розкривається ряд важливих проблем, які ще недостатньо представлені в шаховій літературі: вибір ходу, оцінка позиції, взаємодія фігур, тощо. Ця книга стане корисною як тренерам, так і шахістам, які самостійно вивчають цю гру.

КІРОВОГРАДЕЦЬ — ЧЕМПІОН СОЮЗУ!

26—27 травня мешканці Кіровограда й гості міста мали змогу вперше побачити чемпіонат області по карате-до. Не будемо, як багато хто з глядачів, суворо судити про технічну підготовку учасників, правила та проведення змагань, про вибір не найзручнішого (але хоч у центрі міста!) спортзалу ДСТ «Авангард» заводу «Гідросила». Адже все було для нас вперше.

Показові виступи перед початком змагань розпочали представники СК «Гірник», які продемонстрували можливості школи карате-до кіокушинкай.

Представимо читачам їхнього тренера — Олександра Васильовича Кузьміна, котрий 20 травня став чемпіоном Союзу РСР з цього виду єдиноборства.

КОР.: Олександре, вітаю з перемогою. Розкажи нашим читачам трохи про чемпіонат та про розвиток цього виду спорту у Кіровограді.

О. К.: Нагадаю, що у 1979 році була створена федерація карате Союзу РСР. Але у той час був низький рівень розвитку карате в нашій країні. У 1983 році це єдиноборство заборонили, і навіть з'явилася стаття 219 Карного кодексу УРСР про незаконність навчання карате.

Сьогодні в світі 40 мільйонів людей захоплюються карате-до кіокушинкай. У нашій країні — близько 60 тисяч. І ось з грудня 1989 року згідно з постановою Держкомспорту СРСР була створена федерація карате-до кіокушинкай. Її голова—Олександр Іванович Танюшкін (III дан) — засновником кіокушинкай, японцем Масутацу Оямою (X дан), визнаний єдиним шефом радянської школи. (Невеличка філологічна довідка: «О» значить «велика», «яма» — гора. Порівняйте: Нарайяма — мала гора).

Створена федерація й на території нашої республіки. Головує Борис Глушенков з міста Павлограда Дніпропетровської області. Там же знаходиться регіональний центр, який існує вже довгий час, бо там проходив розвиток і тоді, коли по всій республіці панував застій. Павлоградські спортсмени запрошувались на турніри в Польщі.

Ми приєдналися до республіканської федерації півроку тому. За цей час їздили на Кубок України 26 квітня в Миколаєві, там я посів III місце.

У складі збірної УРСР ми були на I всесоюзному турнірі у Москві, який пройшов в манежі ЦСКА 20 травня. Я посів I місце у ваговій категорії понад 80 кг, став членом збірної Союзу РСР.

Карате-до знаходить все більше прихильників на Кіровоградщині, в нас створюється обласна федерація карате-до кіокушинкай. В області цим видом спорту займаються близько 400 чоловік (міста Кіровоград, Олександрія, Світловодськ, смт Побузьке).

Та й досі дехто з людей, які мають упереджене ставлення та функціонерів від спорту, коли чують слово «карате», то уявляють собі кровожерливих самураїв із спотвореними від люті обличчями, не розуміючи, що це лише один з багатьох видів спорту. (А щодо бійок і каліцтв, то напевне у нас вони трапляються зовсім не від занять спортом, а скоріше під дією оковитої — **кор.**).

Тепер з метою популяризації карате-до кіокушинкай «Молодий комунар» відкриває нову рубрику, яка не лише розповість вам про філософію, історію його розвитку, але й дасть практичні поради по школі кіокушинкай. Вестиме рубрику чемпіон країни 1990 року Олександ Кузьмін.

Чекайте наступних випусків спортивної сторінки!

Т. ЛЕОНІДОВ.

Фото О. ГРИБА.

ТБ

З 11 по 17 червня

понеділок

11 ЧЕРВНЯ

▲ ЦТ (І програма)

6.30 — 120 хвилин. 8.30 — Очевидне — неймовірне. 9.30 — «Лікарня на околиці міста». Художній телефільм. 12 і 13 серії. 11.20 — Народні мелодії. 11.30 — Футбол. Чемпіонат світу. Збірна Бразілії — збірна Швеції. 2 тайм. 12.30 — Час. Телевізійна служба новин. 16.00 — ТСН. Телевізійна служба новин. 16.15 — Дитяча година. З уроком французької мови. 17.15— Ми і економіка. Спільні підприємства. 18.00—Час. Телевізійна служба новин. 18.30 — «Карма». Про долю друга М. Реріха письменника А. Хейдока. 19.00 — «Лікарня на околиці міста». Художній телефільм. 14 і 15 серії. Прем'єра. 21.00 — Час. Телевізійна служба новин. 21.40 — Колаж. 21.45 — Актуальне інтерв'ю. 21.55 — Джазові портрети. 22.45 — Футбол. Чемпіонат світу. Збірна Англії — збірна Ірландії. 1.00 — ТСН. Телевізійна служба новин. 1.25 — «Ад'ютант його превосходительства». Телефільм. 1 серія. 2.36 — Концерт камерного оркестру «Віртуози Москви». 3.26 — Я. Френкель. «Про розлучення і зустрічі».

▲ УТ

16.00 — Новини. 16.10 — Для дітей. «Канал «Д». 17.40 — «День за днем». (Кіровоград). 18.00 — На сесії Верховної Ради УРСР. 19.30— Програма англійської фірми «Шелл». 20.00 — Актуальна камера. 20.30 — На добраніч, діти! 20.45 — На сесії Верховної Ради УРСР.

▲ ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — Фільм — дітям. «Зелений патруль». 9.30 — Футбол. Чемпіонат світу. Збірна США — збірна Чехословаччини. 2 тайм. 10.30 — Футбол. Чемпіонат світу. Збірна Югославії — збірна ФРН. 2 тайм. 11.30 — Телефестиваль російської музики в Кусково. 17.00 — Телестудії міст РРФСР. Прем'єра документального телефільму «На сьогоднішній день». (Новосибірськ). 18.00 — Інформаційна програма. 18.45 — Футбол. Чемпіонат світу. Збірна Коста-Ріки — збірна Шотландії. 21.00 — Вечірня казка. 21.15 — Продовження інформаційної програми.

вівторок

12 ЧЕРВНЯ

▲ ЦТ (І програма)

6.30 — 120 хвилин. 8.35 — Це було... було... 8.55 — «Лікарня на околиці міста». Художній телефільм. 14 і 15 серії. 10.55 — «Карма». 11.30 — Дитяча година. З уроком французької мови. 12.30 — Час. Телевізійна служба новин. 13.00 — Колаж. 16.00 — ТСН. Телевізійна служба новин. 16.15 — Виступає ансамбль «Фієста Філіпіна». 16.45 — Передачі — призери і Всесоюзного конкурсу телерадіопрограм з безпеки дорожнього руху. «Колесо». 17.15 — Музиканти про музику. 18.00 — Час. Телевізійна служба новин. 18.30 — Політичні діалоги. До російської партійної конференції. 20.00 — «Лікарня на околиці міста». Художній телефільм. 16 серія. Прем'єра. 21.00 — Час. Телевізійна служба новин. 21.40 — Співає Н. Чепрага. 22.05 — Літературно-художня програма «Слово». 0.05 — ТСН. Телевізійна служба новин. 0.30 — «Ад'ютант його превосходительства». Телефільм. 2 серія. 1.52 — Спортивна програма. 2.22 — Відлунням нашої юності була. Передача про М. Кристалінську.

▲ УТ

16.00 — Новини. 16.10 — Для дітей. «Веселка». 16.40 — Господарем на землі, техніка для села. 17.10 — «Населенню про цивільну оборону». (Кіровоград). 17.50 — Мультфільм «Кіт Котофеїч». (Кіровоград). 18.00 — На сесії Верховної Ради УРСР. 19.30 — Програма англійської студії «Шелл». 20.00— Актуальна камера. 20.30 — На добраніч, діти! 20.45 — На сесії Верховної Ради УРСР.

▲ ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.20 — Футбол. Чемпіонат світу. Збірна Коста-Ріки — збірна Шотландії. 2 тайм. 9.20 — Ритмічна гімнастика. 9.55— Футбол. Чемпіонат світу. Збірна Англії — збірна Ірландії. 2 тайм. 10.55 — Фільм — дітям. «Расмус-бродяга». 1 серія. 12.00 — Телефестиваль російської музики в Кусково. 12.35 — Сеанс повторного телефільму. «Державний кордон». Фільм 5. «Рік сорок перший». 1 серія. 17.00 — «Озирнись уперед». Документальний телефільм. 17.30 — Ритмічна гімнастика. 18.00 — Інформаційна програма. 18.45 — Футбол. Чемпіонат світу. Збірна Бельгії — збірна Південної Кореї. 21.00 — Вечірня казка. 21.15 — Продовження інформаційної програми. 22.45 — Футбол. Чемпіонат світу. Збірна Голландії — збірна Єгипту.

середа

13 ЧЕРВНЯ

▲ ЦТ (І програма)

6.30 — 120 хвилин. 8.30 — Пори року. Червень. 9.30 — «Лікарня на околиці міста». Художній телефільм. 16 серія. 10.30 — «За смугою прибою». Документальний телефільм. 11.30 — «Навколо світу». Альманах. 12.30 — Час. Телевізійна служба новин. 16.00 — ТСН. Телевізійна служба новин. 16.15— Дитяча година. З уроком англійської мови. 17.15 — Меридіани дружби. Концерт молодіжних хорів «Гаудеамус» та «Камерата вокале». 18.00 — Час. Телевізійна служба новин. 18.30 — «Зустріч через роки». Теленарис про творчість радіо- і тележурналіста Ю. Фокіна. 19.00 — «Лікарня на околиці міста». Художній телефільм. 17 і 18 серії. Прем'єра. 21.00 — Час. Телевізійна служба новин. 21.40 — Колаж. 21.45 — Політичні діалоги. Телеміст «Москва — Ленінград — Кемерово». 22.45— Футбол. Чемпіонат світу. Збірна Аргентіни — збірна СРСР. 1.00 — ТСН. Телевізійна служба новин. 1.25 — «Ад'ютант його превосходительства». Телефільм. 3 серія. 2.37 — Розмова з продовженням... Зустріч з кінорежисером А. Кончаловським. 2.32 — Співає М. Магомаєв.

▲ УТ

16.00 — Новини. 16.10 — «Кицькин дім». Ляльова вистава. 17.00 — Маленький концерт. 17.10 — Шляхом оновлення. 17.40 — «День за днем». (Кіровоград). 18.00 — На сесії Верховної Ради УРСР. 19.30 — Програма англійської фірми «Шелл». 20.00 — Актуальна камера. 20.30 — На добраніч, діти! 20.45 — На сесії Верховної Ради УРСР.

▲ ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.20 — Футбол. Чемпіонат світу. Збірна Голландії — збірна Єгипту. 2 тайм. 10.20 — «Весела карусель». Випуск 2. Мультфільм. 10.30 — Фільм — дітям. «Расмус-бродяга». 2 серія. 11.45 — Телефестиваль російської музики в Кусково. 12.20 — Сеанс повторного телефільму. «Державний кордон». Фільм 5. «Рік сорок перший». 2 серія. 17.00 — Телестудії міст РРФСР. «Фактор». (П'ятигорськ). 17.45 — Прем'єра музичного телефільму «Пісні Тиси». 18.00 — Інформаційна програма. 18.45— Футбол. Чемпіонат світу. Збірна Уругваю — збірна Іспанії. 21.00 — Вечірня казка. 21.15 — Продовження інформаційної програми.

четвер

14 ЧЕРВНЯ

▲ ЦТ (І програма)

6.30 — 120 хвилин. 8.30 — Футбол. Чемпіонат світу. Збірна Уругваю — збірна Іспанії. 2 тайм. 9.30 — «Лікарня на околиці міста». Художній телефільм. 17 і 18 серії. 11.30 — Футбол. Чемпіонат світу. Збірна Аргентіни — збірна СРСР. 2 тайм. 12.30 — Час. Телевізійна служба новин. 13.00 — Колаж. 16.00 — ТСН. Телевізійна служба новин. 16.15 — Три дні біліарду в Москві. 17.15 — ...До шістнадцяти і старші. 18.00 — Час. Телевізійна служба новин. 18.30 — Прем'єра документального фільму «Прочани». Про необхідність відродження монастиря Оптина Пустинь. 19.00 — «Лікарня на околиці міста». Художній телефільм. 19 і 20 серії. Прем'єра. 21.00 — Час. Телевізійна служба новин. 21.40 — Актуальне інтерв'ю. 21.50 — Урочисте відкриття IX Міжнародного конкурсу музикантів виконавців ім. П. Чайковського. Передача з Великого залу консерваторії. По закінченні — ТСН. Телевізійна служба новин. 23.55 — «Ад'ютант його превосходительства». Телефільм. 4 серія. 0.59 — Художні скарби з музеїв Москви. 1.44 — Про тебе і про мене. Пісні Ю. Антонова. 2.39 — «Клоуни». Фільм-концерт.

▲ УТ

16.00 — Новини. 16.10 — Для дітей. «Веселка». (Кіровоград на Республіканське телебачення). 16.40 — Республіканська фізико-математична школа. 17.10 — На хвилі дружби. Державний ансамбль пісні і танцю Чуваської АРСР. (Кіровоград). 18.00 — На сесії Верховної Ради УРСР. 19.30 — Програма англійської фірми «Шелл». 20.00 — Актуальна камера. 20.30 — На добраніч, діти! 20.50 — На сесії Верховної Ради УРСР.

▲ ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.20—Фільм — дітям. «Капітан Збреши-голова». 1 серія. 9.25 — Дітям про звірят. 9.55 — «Розмова на зміїних стежках». Документальний телефільм. 10.15 — Футбол. Чемпіонат світу. Збірна Аргентіни — збірна СРСР. 1 тайм. 11.30 — Телефестиваль російської музики в Кусково. 1.55— Сеанс повторного телефільму. «Державний кордон». Фільм 6 «За порогом Перемоги». 1 серія. 17.00 — Ритмічна гімнастика. 17.30 — За безпеку руху. 17.35 — Прем'єра документальних телефільмів «Дусина пісня», «Етюди на піску». 18.00 — Інформаційна програма. 18.45 — Футбол. Чемпіонат світу. Збірна Камеруну — збірна Румунії. 21.00 — Вечірня казка. 21.15 — Продовження інформаційної програми. 22.45 — Футбол. Чемпіонат світу. Збірна Італії — збірна США.

п'ятниця

15 ЧЕРВНЯ

▲ ЦТ (І програма)

6.30 — 120 хвилин. 8.30 — Футбол. Чемпіонат світу. Збірна Югославії — збірна Колумбії. 2 тайм. 9.30 — «Лікарня на околиці міста». Художній телефільм. 19 і 20 серії. 11.30 — Футбол. Чемпіонат світу. Збірна Камеруну — збірна Румунії. 2 тайм. 12.30 — Час. Телевізійна служба новин. 16.00 — ТСН. Телевізійна служба новин. 16.15 — Прем'єра документального телефільму «Кержацький кутон». 16.35 — Музична скарбниця. Д. Шостакович. Симфонія № 5. 17.25 — Об'єктив. 18.00 — Час. Телевізійна служба новин. 18.30 — Поезія в музиці. «Дума тихої ночі». 18.50— «Капітошка». Мультфільм. 19.00— Прогрес. Інформація. Реклама. 19.30 — «Бал на тонкому льоду?». Про проблеми сьогоднішньої Польщі. 21.00 — Час. Телевізійна служба новин. 21.40 — Колаж. 21.45 — Брейн ринг. «Що? Де? Коли?». 22.52 — Це було... було... 22.50 — Погляд. 0.35 — ТСН. Телевізійна служба новин. 1.00 — «Ад'ютант його превосходительства». Телефільм. 5 серія. 2.15 — Зустріч з Кінабідзе. 2.50 — Диво російське — гжель.

▲ УТ

16.00 — Новини. 16.10 — Концерт. 16.40 — Грає квінтет духових інструментів. 17.10 — «Тіні славетних предків». 17.45 — «День за днем». (Кіровоград). 18.00 — На сесії Верховної Ради УРСР. 19.30— Програма англійської фірми «Шелл». 20.00 — Актуальна камера. 20.30 — На добраніч, діти! 20.45 — На сесії Верховної Ради УРСР.

▲ ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15—Фільм — дітям. «Капітан Збреши-голова». 2 серія. 9.20 — «Російський танець». Виступ самодіяльних ансамблів танцю. 10.10 — Поради чемпіонів спортсменам-початківцям. 10.55 — Телефестиваль російської музики в Кусково. 11.25 — Сеанс повторного телефільму. «Державний кордон». Фільм 6 «За порогом Перемоги». 2 серія. 12.30 — Футбол. Чемпіонат світу. Збірна Італії — збірна США. 2 тайм. 17.00 — Прем'єра документального телефільму «Степовий репортаж». 17.30 — Співає Кріс Кельмі. 17.40 — Телестудії міст РРФСР. «Чи бути музею в Орєховому». (Волгоград). 18.00 — Інформаційна програма. 18.45 — Футбол. Чемпіонат світу. Збірна Австрії — збірна Чехословаччини. 21.00 — Вечірня казка. 21.15 — Продовження інформаційної програми. 22.45 — Футбол. Чемпіонат світу. Збірна ФРН — збірна Об'єднаних Арабських Еміратів.

субота

16 ЧЕРВНЯ

▲ ЦТ (І програма)

6.30 — 120 хвилин. 8.35 — Наш сад. 9.05 — Людина. Земля. Всесвіт. 10.05 — Прем'єра документального фільму «Формула металу». 10.15 — Концерт хору університету Ісландії. 10.35 — Літературний Іркутськ. 11.10 — Партнер. Комерційний вісник. 11.40 — П'ять днів в Італії. 12.25 — До 45-річчя Перемоги. Художній телефільм «Був місяць травень». 14.15 — Спектр. 14.45 — У світі тварин. 15.45 — Політичні діалоги. 16.15 — Сімейний екран. Художній фільм «Зрадниця». Вперше. 17.55 — «Земля — наш спільний дім». Фотоконкурс. 18.00 — Міжнародна панорама. 18.45 — «Лебеді». Мультфільм. 19.00 — Заспіваймо, друзі! 21.00 — Час. Телевізійна служба новин. 21.40 — Щасливий випадок. Сімейна телевікторина. 22.45 — Футбол. Чемпіонат світу. Збірна Англії — збірна Голландії. 1.00 — ТСН. Телевізійна служба новин. 1.15 — Футбол. Чемпіонат світу. Збірна Швеції — збірна Шотландії. 3.20 — «Чарівна сила». Телефільм. 4.35 — «Вас запрошує кафе «Саквояж». Естрадна програма. 6.05 — «Джигіти Аннаєви». Документальний телефільм.

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.20 — Ритмічна гімнастика. 9.50 — На хвилі дружби. 10.20 — «Бравий солдат Швейка». Вистава закарпатського Українського музично-драматичного театру. 12.15 — Автомеридіан. 12.45 — Новини. 12.55 — Доброго вам здоров'я. 13.25 — «Хотинські зустрічі». З циклу «З людьми і для людей». 14.00 — Для дітей художній фільм «Наречена підземного принца». 15.25— «Література наших днів». 16.15 — «Шевченкові мелодії». Співає тріо бандуристок «Червона калина». 17.00 — Телепресклуб «Зворотний зв'язок». В передачі бере участь начальник обласного управління внутрішніх справ Ю. Ф. Кравченко. (Кіровоград). 18.30 — Говоримо українською. 18.50 — Телетурнір «Сонячні кларнети». 20.00 — Актуальна камера. 20.30 — На добраніч, діти! 20.45 — Авторський вечір композитора О. Білаша. 21.45 — Художній фільм із субтитрами «Фатальна помилка». 23.25 — Вечірній вісник.

▲ ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.20 — «Життя чудове». Художній фільм із субтитрами. 10.00 — Футбол. Чемпіонат світу. Збірна Австрії — збірна Чехословаччини. 2 тайм. 11.00 — Футбол. Чемпіонат світу. Збірна ФРН — збірна Об'єднаних Арабських Еміратів. 2 тайм. 12.00 — Музичний відеоканал. 14.00 — Прогрес. Інформація. Реклама. 14.30 — Відеоканал «Радянська Росія». 17.00 — Прем'єра документального телефільму «Осінь шахіста». Про екс-чемпіона світу М. Ботвинника. 18.00 — Час. Телевізійна служба новин (з сурдоперекладом). 18.30 — Мультфільм. 18.45 — Футбол. Чемпіонат світу. Збірна Бразілії—збірна Коста-Ріки. 21.00 — Вечірня казка. 21.15— Автоспорт. Чемпіонат світу. «Формула-1». 21.45 — Колаж. 21.50 — Прес-клуб. 0.05 — Нічний сеанс. «Загибель 31-го відділу». Художній телефільм. 1 і 2 серії.

неділя

17 ЧЕРВНЯ

▲ ЦТ (І програма)

8.00 — Спорт для всіх. 8.15 — Ритмічна гімнастика. 8.45 — Тирам «Спортлото». 9.00 — З ранку раненько. 10.00 — На службі Вітчизні. 11.00 — Ранкова розважальна програма. 11.30 — Клуб мандрівників. 12.30 — Музичний кіоск. 13.00 — Здоров'я. До Дня медичного працівника. 14.15—Мультфільм. 14.20 — Концерт ансамблю пісні і танцю «Італмас» Удмуртської АРСР. 15.00 — Знайомий незнайомець. 15.45 — Сільська година. Панорама. 17.00 — Фільм — дітям. «Пригоди Буратіно». 1 і 2 серії. 19.15 — «Весна у Відні». Концерт популярної симфонічної музики. 19.45 — «Війна». Художній телефільм за однойменним романом І. Стаднюка. 1 серія. Прем'єра. 21.00 — Час. Телевізійна служба новин. 21.40 — Думки про вічне. Недільна моральна проповідь. 21.55 — На IX Міжнародному конкурсі ім. П. Чайковського. 22.15 — «Веселою була ніч». Художньо-публіцистичний фільм про покоління літераторів 60—70-х років. 23.35— Новини популярної музики. 1.15— І. та В. Ольшанські. «Тропініни». Телефільм. 1 і 2 серії. 4.00 — Це було... було...

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.20 — Ритмічна гімнастика. 9.50 — «У неділю вранці». Інформаційно-музична програма. 10.50 — Сьогодні—День медичного працівника. 11.35 — Концерт. 12.35 — Новини. 12.50— Музичний фільм «Не отвержи мене». 13.00—Для дітей. «Канал «Д». 14.30 — «Село і люди». 15.15 — «Ви нам писали». Музична програма за листами телеглядачів. 16.00 — В країні мультляндії. 17.00 — Служба солдатська. 18.00 — Телеспортарена. 17.45 — Майстри гумору. 20.00 — Актуальна камера. 20.45 — На добраніч, діти! 20.55 — Молодіжна студія «Гарт». 22.55 — Вечірній вісник.

▲ ЦТ (II програма)

8.00 — На зарядку ставай! 8.20 — Футбол. Чемпіонат світу. Збірна Швеції — збірна Шотландії. 2 тайм. 9.20 — Концерт музичного фольклору Молдавії. 10.00—Мультфільм. 10.30 — Телепрограма «Сім'я». 11.30 — Клуб мандрівників (з сурдоперекладом). 12.30—«Слідством встановлено...». Художній фільм з субтитрами. 14.00 — «Відродження». «Будинок в Клину». 14.30—Відеоканал «Радянська Росія». 17.00—Планета. Міжнародна програма. 18.00 — Час. Телевізійна служба новин (з сурдоперекладом). 18.30 — Мультфільм. 18.45 — Футбол. Чемпіонат світу. Збірна Ірландії — збірна Єгипту. 21.00 — Вечірня казка. 21.15 — Співає М. Суворова. 21.40 — Колаж. 21.45 — Прихильники індійського кіно. Кіноконцерт. 22.45 — Футбол. Чемпіонат світу. Збірна Бельгії — збірна Уругваю.

УВАГА!

Завтра, 10 червня, в приміщенні обласної бібліотеки для юнацтва імені О. Бойченка відбудеться чергове заняття міської молодіжної літстудії «Сівач».

Початок о 14 годині.

ДО УВАГИ АБІТУРІЄНТІВ!

Якщо ви вирішили поступати до вузів обласного центру, стати студентами вам допоможе

ЦЕНТР ІНТЕНСИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ.

ЦІТН — це якісна і комплексна підготовка до вступних іспитів. Курс навчання 60 годин (55 практичних і 5 індивідуальних). Заняття ведуть провідні науковці вищих навчальних закладів міста Кіровограда. Термін навчання — з 3 по 14 липня на базі Будинку політосвіти Кіровоградського обкому Компартії України.

Для цього достатньо перерахувати 120 карбованців на розрахунковий рахунок Кіровоградського обкому ЛКСМ України № 001700504 Кіровоградського відділення житлосоцбанку МФО 323293, з поміткою «За навчання на курсах». А в листі слід розбірливо вказати ваше прізвище, ім'я, інститут, до якого вступаєте, і факультет; чи потребуєте житла. Конверт із вашою зворотньою адресою треба вислати: м. Кіровоград, вул. Леніна, 41/26. Навчально-методичний центр.

Кошти за навчання можна також здати особисто в бухгалтерію обкому комсомолу (кімната № 111).

Реєстрація абітурієнтів буде проводитися 2 липня з 10 години ранку у приміщенні Будинку політосвіти Кіровоградського обкому Компартії України (кімната № 39). Початок занять — 3 липня з 9 години ранку.

Сироти, воїни-інтернаціоналісти, інваліди дитинства зараховуються безкоштовно. Поспішайте, не втрачайте ваш шанс!

Заявки приймаються лише до 1 липня.

Довідки телефоном 4-43-75.

Центр інтенсивних технологій навчання при Кіровоградському обкомі ЛКСМ України.

НА ДОЗВІЛЛІ

Зайшовся...

Фото С. ГУСАРЧЕНКА.

ДИВНО, ЦІКАВО, ВСЕРЙОЗ

ТВОРЧИЙ ПОТЕНЦІАЛ І СОН

Існує думка, що люди, які займаються творчою працею, мало сплять. Це помилка — люди творчих професій відпочивають уночі не менш, ніж інші. Але відомі й такі факти. Видатний американський винахідник Томас Алва Едісон удовольнявся двома-трьома годинами нічного сну. Мало спали філософ Іммануїл Кант та імператор Наполеон І. Петро І, Олександр Гумбольдт, Гете і Шіллер теж обмежувалися трьома годинами сну. Як правило, такі люди протягом дня спали ще по п'ять-десять хвилин, після чого прокидалися бадьорими і повними сил. Наполеон І, за свідченням сучасників, нерідко спав у сідлі. Мінімальний сон не повинен тривати більш як 10—15 хвилин, інакше він не сприятиме поновленню сил.

ДЛЯ КОЛОРАДСЬКОГО ЖУКА

Недавно вчені вивели сорт картоплі, яка не боїться колорадського жука. Стебла і листя рослини вкриті безліччю волосинок, які при дотику виділяють клейку рідину. Вона позбавляє жука рухливості. Сорт створили, схрестивши болівійську картоплю із звичайною. Гібридні рослини знищили до 90 процентів шкідників. Отже, обійшлося без обприскування інсектицидами. Але новий сорт картоплі має й вади — знищує разом і корисних, і шкідливих комах.

ЯБЛУКА ПРОТИ АТЕРОСКЛЕРОЗУ

На думку багатьох лікарів, яблука є ефективним засобом проти атеросклерозу. Французькі кардіологи, наприклад, провели експеримент з тваринами — згодовували їм у необмеженій кількості яблука і потім вимірювали кількість холестерину в крові. Згодом експеримент поставили на 90 добровольцях, які з'їдали по 300 грамів яблук щодня. Результати були чудові.

ЧАЙ ІЗ ЖАСМИНОМ

«Хто вранці п'є чай, тому вдень непотрібний лікар, — кажуть у В'єтнамі. — Чай тонізує, активізує кровообіг і запобігає захворюванням. Якщо у вас болить живіт, з'їжте пучку сухого чаю...».

Ніхто не знає точно, з якого часу у В'єтнамі вирощують чай, але роблять це вправно. Близько сорока державних господарств спеціалізуються на вирощуванні цієї культури, багато селянських родин одержують його з власних садів. Як правило, в'єтнамці п'ють не чорний, а зелений чай, заварюють його і сухим, і щойно зірваним з куща. Заварюють зелені листочки після тяжкої праці або літньої спеки, коли треба позбутися втоми і підбадьорити себе освіжаючим напоєм. Дехто любить додавати в чай жасмин чи квітки лотоса.

ЦВЕТЫ

ВИ ЗАМОВЛЯЛИ ПІСНЮ

Группа «Ласковый май»

В разгаре лето, цвели цветы.
И люди улыбались им.
И улыбались им я и ты.
Но появился осенний дым.

ПРИПЕВ:

И цветы, что летом
Всем дарили радость. О, цветы!
Не срывают люди —
Им не нужно больше их тепла.
По утрам их листья покрывает иней.
Белый дым.
Чем вот так забыть,
Уж лучше бы сожгли дотла.

На них холодный в ночи льет
Дождь.
В потоках ливня им снятся сны,
И снится летняя в звездах ночь.
Но не увидеть цветам весны.

ПРИПЕВ.

Еще немного —и белый снег
Цветы укроет, жалея их.
Уснут под снегом цветы навек,
Но будет много весной других.

ПРИПЕВ.

ГЛАСНІСТЬ

Ніхто не проти, щоб ви висловлювали свої думки — головне, щоб вони співпадали з нашими.

Рівняємось на одних, заздримо іншим.

Нове про відоме.

Чим більше ми говоримо, тим більше недоговорюємо.

Основною інформацією для роздумів є та, яку недоотримують.

Так знахабнів, що говорить правду уже прямо в вічі.

Важче за все відучити обманювати того, кого ще із шкільної лави привчили говорити тільки правду.

Що посієм, те з'їмо.

Стільки разів хотілось сказати правду — зараз про це навіть страшно подумати.

О. ПЕРЛЮК.

ЗАСПОКОЙТЕСЬ, БУДЬ ЛАСКА

Снодійний ефект ароматних рослин відомий здавен. Та лише останніми роками зрозуміли механізм цієї дії: вони впливають на нервову систему заспокійливими асоціяціями.

Речовини — носії пахощів подразнюють активні нюхальні рецептори середньої носової раковини, які зв'язані з відповідними центрами головного мозку. Так, аромат герані пригнічує судиннорухований центр довгастого мозку, знижуючи артеріальний тиск, заспокоює. Запахи валеріани, лимона, м'яти, троянди та інших рослин сприяють спокійному сну.

«Південний бальзам», який знімає нервовий стрес, збудженість, головний біль, можна приготувати в домашніх умовах так: шкуринка лимона, пелюстки троянди, листя евкаліпта й гілочки ялівцю (по 2 чайні ложки), шавлії і чебрецю (по 3 чайні ложки). Суміш заливають окропом (1 л), настоюють у термосі 6 годин, фільтрують. Увечері перед сном кімнату обприснують з пульверизатора.

Такі рослини, як аїр (татарське зілля), кульбаба, материнка, липа, м'ята, календула, полин, хміль, собача кропива знижують емоційне напруження. З них рекомендується готувати чай, компоти, кваси, морси.

Чай «Відпочинок» п'ють по 1/3 або 1/2 склянки ввечері і на ніч. Його склад такий: собача кропива, хміль (по 1 чайній ложці), м'ята, материнка, чебрець (по 2 чайних ложки). Суміш заливають окропом (2 склянки), настоюють 4—6 годин у термосі.

Незмінними компонентами заспокійливого чаю є також глід, шипшина, ромашка, смородина, в яких багато фізіологічно активних речовин.

Пропонуємо ще кілька рецептів напоїв, які позитивно позначаються на центральній нервовій системі (цифри означають вагове співвідношення частин компонентів).

ЗБІР ДЛЯ ДОРОСЛИХ

1. Квіти і листя материнки — 5, листя ожини — 3, м'ята — 2, шипшина (плоди) — 4, собача кропива — 4.
2. Шипшина (плоди) — 2, корінь валеріани — 1, листя смородини чорної — 2, ромашка — 1, чебрець — 3.

ЗБІР ДЛЯ ДІТЕЙ

1. Материнка — 5, листя ожини — 2, чебрець — 5, плоди шипшини — 3.
2. Плоди глоду — 2, квіти липи — 3, квіти миколайчика — 2, чебрець — 8, плоди шипшини — 4.

м. КІРОВОГРАД, вул. ПОЛТАВСЬКА, 71

НЕДІЛЯ, 10 ЧЕРВНЯ

10.00 **«Подих зоряного крику»**. Мультфільми. Фантастика.
11.30 **«Білий привид»**. Китай.
13.30, 17.30 **«Людина—загін»**. США. Бойовик. У головній ролі Ч. Норріс.
15.30 **«Командо»**. США. Бойовик. У головній ролі А. Шварценеггер.
19.30 **«Смертельна красуня»**. США. Бойовик.
21.30 **«Плоть і кров»**. США. Історичний фільм.

ПОНЕДІЛОК, 11 ЧЕРВНЯ

10.00 **Фантастичні мультфільми**. США.
11.30 **«Космічний корабель «Галактика»**. США. Фантастика.
13.30, 17.30 **«Операція «А»**. В головній ролі Д. Чен.
15.30 **«Під дулом револьвера»**. США.
19.30 **«Поліцейський—маніяк»**. США. Бойовик.
21.30 **«Поїздка в Америку»**. США. Комедія. В головній ролі Е. Мерфі.

ВІВТОРОК, 12 ЧЕРВНЯ

10.00 **Фантастичні мультфільми**. США.
11.30 **«Сайком атакує»**. США. Фантастика.
13.30, 17.30 **«Операція «Б»**. У головній ролі Д. Чен.
15.30 **«Ліквідатори»**, США. Фантастичний бойовик.
19.30 **«Бойова машина смерті»**. США. Бойовик.
21.30 **«Рядова Бенжамен»**, США. Комедія.

СЕРЕДА, 13 ЧЕРВНЯ

10.00 **Фантастичні мультфільми**. США.
11.30 **«Підкорення Землі»**. США. Фантастика.
13.30, 17.30 **«Вчитель»**. Японія. За участю Шо Коцугі.
15.30 **«Тигр «Джо»**. США.
19.30 **«Великий улов»**. США. Поліцейський бойовик.
21.30 **«З днем народження»**, США. Детектив.

ЧЕТВЕР, 14 ЧЕРВНЯ

19.30 **«Нові варвари»**. США. Фантастичний бойовик.
21.30 **«Забави на снігу»**. Італія. Комедія.

П'ЯТНИЦЯ, 15 ЧЕРВНЯ

19.30 **«Вулиці у вогні»**. США. Бойовик.
21.30 **«Лікарня, молодість, кохання»**. США. Комедія.

СУБОТА, 16 ЧЕРВНЯ

10.00 **«Сила лінз»**. Мультфільм. США.
11.30 **«Сім прекрасних гладіаторів»**. США.
13.30, 17.30 **«Загадка сліпого майстра»**. Японія.
15.30 **«Гоук»**. США. Фантастика.
19.30 **«Чорний орел»**. США. В ролях: Жан Клод Ван Дам і Шо Коцугі.
21.30 **«Солодкі марення»**. США. Комедія.

НЕДІЛЯ, 17 ЧЕРВНЯ

10.00 **«Колись, багато років тому»**. США. Фантастичний мультфільм.
11.30 **«Жовта Борода»**. США. Пригоди.
13.30, 17.30 **«Контакти кунгфу»**. Японія.
15.30 **«Уіплоу»**. США. Фантастика.
19.30 **«Індіана Джонс і останній хрестовий похід»**. США. Режисер — Спілберг.
21.30 **«Божевільний готель»**. США. Комедія.

«Молодой коммунар» — орган Кировоградского областного комитета ЛКСМ Украины.
На украинском языке

НАША АДРЕСА: 316050, МПС, м. Кіровоград, вул. Луначарського, 36.

Телефони: редактора — 2-84-26; відповідального секретаря — 2-27-65; секторів: комуністичного, військово-патріотичного виховання — 4-66-79; культури, моралі та студентської молоді — 2-29-92; комсомольського життя та економіки — 2-04-84, 4-64-21; спорту — 4-64-21; учнівської молоді — 2-59-82; соціальних проблем — 4-66-79; фотолабораторії — 4-94-94; оголошень — 4-28-96; коректорської — 3-61-83.

Редактор В. ІВАЩУК.

Друкарня імені Г. М. Димитрова видавництва «Кіровоградська правда» Кіровоградського обкому Компартії України, м. Кіровоград, вул. Глінки, 2.

БК 02952. Газета виходить щосуботи. Зам. № 282. Індекс 61103. Тираж 36 000.